

Veileder om unntak fra miljømål

NORSK OVERSETTELSE AV DOKUMENTET:

Guidance Document No. 20 - Technical Report - 2009 - 027

GUIDANCE DOCUMENT ON EXEMPTIONS TO THE ENVIRONMENTAL OBJECTIVES

**Felles europeisk gjennomføringsstrategi for
EUs rammedirektiv for vann (2000/60/EF)**

*COMMON IMPLEMENTATION STRATEGY FOR
THE WATER FRAMEWORK DIRECTIVE (2000/60/EC)*

**Felles europeisk gjennomføringsstrategi for
EUs rammedirektiv for vann (2000/60/EF)**

Veileder om unntak fra miljømål

Endelig versjon vedtatt av de europeiske vanndirektørene

November 2008

Merknad til den norske versjonen:

Øversettelse til norsk er utført av Amesto Translations AS.

Forord

Aktiviteter for å støtte gjennomføringen av EUs rammedirektiv for vann pågår både i landene og i Europakommisjonen. Medlemsstatene i EU, Norge og Europakommisjonen har i fellesskap utviklet en felles strategi for å støtte gjennomføringen av direktiv 2000/60/EF om fastsettelse av rammer for fellesskapstiltak for vannpolitikk (EUs rammedirektiv for vann). Hovedmålet for denne strategien er å tilrettelegge for en sammenhengende og enhetlig gjennomføring av direktivet. Det fokuseres på metodikkspørsmål knyttet til en felles forståelse av de tekniske og vitenskapelige følgene av rammedirektivet for vann.

Innenfor rammen av denne felles gjennomføringsstrategien er det blitt opprettet en rekke arbeidsgrupper og fellesaktiviteter for å utarbeide og utprøve veiledere som ikke er rettslig bindende. En strategisk samordningsgruppe fører tilsyn med disse arbeidsgruppene og rapporterer direkte til vanddirektørene i Den europeiske union og Europakommisjonen, som fungerer som overordnet beslutningsorgan for den felles gjennomføringsstrategien.

Etter fire år med drøftelser igangsatt av vanddirektørene, med bistand fra en ekspertgruppe, er det utarbeidet flere dokumenter som peker på en del viktige problemstillinger og gir anbefalinger knyttet til miljømål og unntak.

Disse tidligere arbeidene blir nå ført sammen i ett sammenfattende dokument, for å gi en fullstendig oversikt over miljømål og unntak. Dette dokumentet samler tidligere vedtatte fortolkninger av spørsmål knyttet til miljømål og unntak, og legger ikke til noen nye spørsmål. De tidligere vedtatte dokumentene vil fortsatt være tilgjengelige på Circa¹ som bakgrunnsdokumentasjon for denne sammenfattende veilederen.

1

http://circa.europa.eu/Public/irc/env/wfd/library?l=/framework_directive/thematic_documents/environmental_objectives

Innholdsfortegnelse

1	<u>INNLEDNING – EN VEILEDER: HVORFOR?</u>	4
2	<u>OPPSUMMERING AV VANNDIREKTIVETS BESTEMMELSER OM MILJØMÅL</u>	6
2.1	GENERELL INNLEDNING	6
2.2	OMFANG AV ARTIKKEL 4 NR. 4 OG 5	7
2.3	OMFANG AV ARTIKKEL 4 NR. 6	8
2.4	OMFANG AV ARTIKKEL 4 NR. 7	9
3	<u>VIKTIGE MOMENTER NÅR UNNTAK SKAL RETTFERDIGGJØRES</u>	10
3.1	GENERELL INNLEDNING	10
3.2	TVERRGÅENDE SPØRSMÅL	10
3.2.1	SKALA	10
3.2.2	BESKYTTEDE OMRÅDER	11
3.2.3	HÅNDTERING AV USIKKERHET	11
3.2.4	TEKNISK BEGRENSNING	12
3.2.5	UFORHOLDMESSIGE KOSTNADER	13
3.2.5.1	Generell innledning om uttrykket "uforholdsmessige kostnader"	13
3.2.5.2	Kostnader ved tiltak som kreves i henhold til andre fellesskapsregler	13
3.2.5.3	Momenter vedrørende betalingsevne	14
3.2.5.4	Prioriteringer knyttet til uforholdsmessige kostnader	14
3.2.6	ALTERNATIVE LØSNINGER	15
3.2.7	GRENSEKRYSSENDE FORHOLD	15
3.2.8	OFFENTLIG DELTAKELSE OG INNSYN	16
3.2.9	KOBLINGEN TIL STRATEGISK MILJØVURDERING OG MILJØKONSEKVENSANALYSE	17
3.3	VIKTIGE MOMENTER VEDRØRENDE ARTIKKEL 4 NR. 4 OG 5	18
3.3.1	KOBLING MELLOM NR. 4 OG NR. 5 I ARTIKKEL 4	18
3.3.2	LOGISK OPPBYGNING AV ARTIKKEL 4 NR. 4	19
3.3.3	LOGISK OPPBYGNING AV ARTIKKEL 4 NR. 5	20
3.3.4	ANVENDELSE AV NYE UNNTAK I ETTERFØLGENDE PLANLEGGINGSSYKLUSER	21
3.3.5	NATURGITTE FORHOLD	22
3.4	VIKTIGE MOMENTER VEDRØRENDE ARTIKKEL 4 NR. 6	22
3.4.1	EKSTREM FLOM	22
3.4.2	LANGVARIG TØRKE	23
3.5	VIKTIGE MOMENTER VEDRØRENDE ARTIKKEL 4 NR. 7	23
3.5.1	PRAKTISKE TILTAK FOR Å REDUSERE UØNSKEDE SKADEVIRKNINGER	27
3.5.2	HENSYN TIL OVERORDNEDE ALLMENNE INTERESSER	27
3.5.3	NYTTEN AV NYE INNGREP SAMMENLIGNET MED NYTTEN FOR MILJØET	28
3.5.4	ARTIKKEL 4 NR. 7 OG UTPEKING AV STERKT MODIFISERTE VANNFOREKOMSTER	28
3.5.5	RAPPORTERING AV ARTIKKEL 4 NR. 7 I FORVALTNINGSPLANEN FOR VANN OG OFFENTLIG HØRING	28
4	<u>KONKLUSJONER</u>	30

VEDLEGG I: NYTTE OG KOSTNADER.....	32
I.1 NYTTE	32
I.2 KOSTNADER	34
VEDLEGG II: UNNTAK I FORBINDELSE MED GRENSEKRYSSENDE FORHOLD	35
II.1 PRINSIPPER FOR ANVENDELSE AV UNNTAK I FORBINDELSE MED GRENSEKRYSSENDE FORHOLD.....	35
II.2 GRUNNER TIL Å ANVENDE UNNTAK I FORBINDELSE MED GRENSEKRYSSENDE FORHOLD	35
II.3 VILKÅR FOR UNNTAKENE I FORBINDELSE MED GRENSEKRYSSENDE FORHOLD	36
VEDLEGG III: BAKGRUNNSINFORMASJON OM LANGVARIG TØRKE.....	38
III.1 IDENTIFIKASJON AV "LANGVARIG TØRKE"	39
III.2 HÅNTERING AV EN LANGVARIG TØRKE	39
III.3 KONSEKVENSER AV TØRKE PÅ ØKOLOGI OG ANNEN VANNBRUK	40
III.4 INDIKATORER.....	41
III.5 TILTAK FOR Å GJØRE NOE MED "LANGVARIG TØRKE"	41

1 INNLEDNING – EN VEILEDER: HVORFOR?

Den 23. oktober 2000 ble "europaparlaments- og rådsdirektiv 2000/60/EF om fastsettelse av rammer for fellesskapstiltak for vannpolitikk", heretter **EUs rammedirektiv for vann** (eller kortformen: vanndirektivet), vedtatt. Gjennom dette rammedirektivet fastsetter EU hvordan innlands overflatevann, grunnvann, brakkvann og kystvann skal forvaltes for å forebygge og redusere forurensning, fremme bærekraftig bruk av vann, beskytte vannmiljøet, forbedre tilstanden til vannøkosystemer og dempe virkningene av flom og tørke.

Miljømålene er definert i artikkel 4 – den sentrale artikkelen – i rammedirektivet for vann (vanndirektivet). Målet er langsiktig bærekraftig vannforvaltning basert på et høyt beskyttelsesnivå for vannmiljøet. Artikkel 4 nr. 1 definerer **vanndirektivets overordnede mål** som skal oppnås for alle overflate- og grunnvannsføremønstre, dvs. en god tilstand innen 2015, og framlegger prinsippet om hindring av ytterligere forringelse av tilstanden. Deretter følger en rekke **unntak** fra de overordnede målene som tillater mindre strenge miljømål, utsatt frist ut over 2015, eller gjennomføring av nye prosjekter, forutsatt at en rekke vilkår er oppfylt.

Når det gjelder de mange utfordrende begrepene i vanndirektivet, utgjør teksten i direktivene rammen og gir de generelle retningslinjene, men det er rom for forskjeller i oppfatning og anvendelse. Så fra første gjennomføringsdag var det klart at bruken av unntak bør forklares ytterligere, og reglene for anvendelsen må bli tydeligere.

I henhold til den felles gjennomføringsstrategien i vanndirektivet er det nedsatt flere arbeidsgrupper innen forskjellige områder². Spørsmålet om unntak ble først tatt opp i arbeidsgruppen for økonomi (WATECO), der en første angivelse av hvordan man kan håndtere unntak knyttet til uforholdsmessige kostnader, er gitt. WATECOs veileder, godkjent av vanndirektørene, tok særlig opp unntak i lys av uforholdsmessige kostnader.

I juni 2005 godkjente vanndirektørene et dokument om miljømålene i henhold til rammedirektivet for vann. Dette dokumentet framlegger viktige elementer med hensyn til miljømålene i vanndirektivet. Ved utgangen av 2006 godkjente vanndirektørene et prinsippprogram om anvendelsen av artikkel 4 nr. 7 for nye inngrep. I november 2007 ble et tredje dokument som tar opp unntakene i form av utsatte frister (4.4), mindre strenge miljømål (4.5) og midlertidig forringelse (4.6), godkjent av vanndirektørene. Til slutt ble et særlig dokument med konklusjoner angående uforholdsmessige kostnader godkjent av vanndirektørene i juni 2008³.

I tillegg til de vedtatte dokumentene, ble det ved forskjellige anledninger utvekslet opplysninger om studier av enkelttilfeller og praktiske eksempler. Informasjon fra et seminar som ble holdt i Berlin i 2005 og i København i 2008, finnes på Circa-nettsiden⁴.

Etter dette er alle gjeldende, tidligere vedtatte dokumenter samlet i et sammenfattende dokument, noe som er opphavet til denne veilederen. Kapittel 2 oppsummerer kravene i vanndirektivet i forbindelse med miljømålene og unntakene. Kapittel 3 gjennomgår de

² Se http://circa.europa.eu/Public/irc/env/wfd/library?l=/framework_directive/guidance_documents

³ Alle dokumenter er tilgjengelige på http://circa.europa.eu/Public/irc/env/wfd/library?l=/framework_directive/thematic_documents/environmental_objectives

⁴ Se http://circa.europa.eu/Public/irc/env/wfd/library?l=/framework_directive/implementation_convention/objectives_exemptions og http://circa.europa.eu/Public/irc/env/wfd/library?l=/framework_directive/implementation_convention/disproportionate

viktigste spørsmålene for fortolkning av unntakene. I avsnitt 3.2 tas det opp Tverrgående spørsmål som gjelder to eller flere unntak. I tillegg til disse Tverrgående spørsmålene tar avsnitt 3.3-3.5 opp en del særlige forhold knyttet til hvert unntak.

Denne veilederen har som mål å gi tidligere vedtatte opplysninger på en fullstendig måte, og kan være nyttig for vannforvaltere som er involvert i utarbeidelse av forvaltningsplaner for vann, samt for offentligheten som er interessert i (utkastet til) forvaltningsplaner for vann og den tilhørende prosessen med å fastsette miljømål.

2 OPPSUMMERING AV VANNDIREKTIVETS BESTEMMELSER OM MILJØMÅL

2.1 Generell innledning

Miljømålene og unntakene er fastsatt i artikkel 4 i vanndirektivet. De etterfølgende avsnittene sikter mot å beskrive artikkel 4, i hovedsak unntakene, i form av et sammendrag og i den rekkefølgen som følges i direktivet.

Artikkel 4 i vanndirektivet fastsetter "**miljømålene**", i hovedsak i artikkel 4 nr. 1. De **viktigste miljømålene** i direktivet er mangeartede og omfatter de følgende elementene (for nærmere detaljer, se artikkel 4 nr. 1 bokstav a) overflatevann, bokstav b) grunnvann og bokstav c) beskyttede områder):

- **Ingen forringelse** av tilstanden for overflatevann og grunnvann, og beskyttelse, forbedring og gjenoppretting av alle vannforekomster.
- Oppnåelse av *god tilstand* innen 2015, dvs. god økologisk tilstand (eller potensial) og god kjemisk tilstand for overflatevann, og god kjemisk og kvantitativ tilstand for grunnvann.
- **Gradvis reduksjon av forurensning** fra prioriterte stoffer og **utfasing av** prioriterte farlige stoffer i overflatevann⁵ og forebygging og begrensning av tilførselen av forurensende stoffer til grunnvann.
- **Snu** en eventuell vesentlig, stigende **tendens** i konsentrasjonen av forurensende stoffer i grunnvann.
- Oppnåelse av standarder og mål som er fastsatt for **beskyttede områder** i gjeldende regelverk⁶.

Det er viktig å merke seg at der mer enn ett av målene er knyttet til en bestemt vannforekomst, er det det strengeste målet som får anvendelse (artikkel 4 nr. 2), uavhengig av det faktum at alle mål skal oppnås.

Det er viktig å forstå at de normative definisjonene for miljømålet "god tilstand" er beskrevet i nærmere detaljer i vedlegg V til direktivet. Imidlertid er utarbeidingen av særlige tallfestede kriterier og klassifiseringsordninger, herunder grensene for klassene, bare beskrevet når det gjelder prosessen. Samtidig som resultatene av interkalibreringen tas i betraktning, er landene⁷ forpliktet til å fastsette detaljerte verdier som fastslår tilstanden for hver vannforekomst.

For **sterkt modifiserte og kunstige vannforekomster** fastsetter artikkel 4 nr. 1 bokstav a) innrykk iii) "særlige mål" for disse særlige vannforekomstene. I artikkel 4 nr. 3 blir strenge kriterier for utpeking av kunstige eller sterkt modifiserte vannforekomster beskrevet.

For å oppnå de særlige målene for sterkt modifiserte og kunstige vannforekomster (f.eks. godt økologisk potensial og god kjemisk tilstand), inneholder bestemmelsene for utpekingen (se artikkel 4 nr. 3) elementer for å sammenligne følgene av oppnåelsen av "god økologisk

⁵ Forurensning av "andre forurensende stoffer" enn prioriterte stoffer (PS) og prioriterte farlige stoffer (PHS) må reduseres av landene i samsvar med artikkel 11 nr. 3 bokstav k) i vanndirektivet.

⁶ I originalteksten: "i Fellesskapets regelverk".

⁷ I originalteksten: "medlemsstatene". Da Norge ikke er EU-meldem, men direktivet er gjort gjeldene gjennom EØS-avtalen, har en valg å bruke "landene" i dette dokumentet

tilstand" med en rekke faktorer, herunder økonomiske vurderinger. I tillegg er vurderingen av "godt økologisk potensial" knyttet til de mulige mottiltak⁸.

Det har vært en debatt om hvorvidt disse kravene skulle fortolkes som "alternative mål" eller "unntak". **Det er blitt vedtatt at sterkt modifiserte og kunstige vannforekomster ikke utgjør et konvensjonelt mål eller unntak. De utgjør en særlig kategori av vannforekomster – med sin egen klassifisering og egne mål – som er knyttet til de andre unntakene for å oppå bestemte sosioøkonomiske vilkår som må oppfylles før de trer i kraft.**

En integrert del av miljømålene som er fastsatt i artikkel 4, er de såkalte unntakene. Artikkel 4 nr. 4–7 beskriver de vilkårene og den prosessen som de kan få anvendelse på. Disse unntakene spenner fra midlertidige unntak i liten skala til mellomlange og lange avvik fra regelen om "god tilstand innen 2015"⁹, og omfatter følgende faktorer:

- **utsatte frister**, med andre ord må god tilstand oppnås innen 2021 eller 2027 (artikkel 4 nr. 4) eller så snart de naturlige forholdene tillater det etter 2027,
- oppnåelsen av **mindre strenge miljømål** på visse vilkår (artikkel 4 nr. 5),
- **midlertidig forringelse** av tilstanden i tilfelle naturgitte hendelser (naturfenomener) eller "force majeure" (artikkel 4 nr. 6),
- **nye inngrep** i de fysiske egenskapene til en overflatevannforekomst eller endringer i nivået på grunnvannsforekomster, eller manglende forebygging av forringelse i tilstanden til en overflatevannforekomst (herunder fra svært god tilstand til god tilstand) som følge av ny bærekraftig menneskelig virksomhet (artikkel 4 nr. 7).

Felles for alle disse unntakene er strenge vilkår som skal oppfylles, og en begrunnelse som skal tas med i forvaltningsplanen for vann.

Når man sammenligner kriteriene ("sjekkpunktene" eller "trinnene") for å anvende forskjellige unntak, finner man en del likheter mellom dem. Dermed bør det diskuteres hvordan og når bestemte unntak skal få anvendelse, og om det skal gjøres i en bestemt rekkefølge eller etter et bestemt hierarki når de får anvendelse sammen (se kapittel 3 for flere opplysninger).

Avslutningsvis presenteres det i artikkel 4 nr. 8 og 9 to prinsipper som gjelder for alle unntak:

- for det første, unntak for en vannforekomst skal ikke vedvarende utelukke eller hindre oppnåelsen av miljømålene for andre vannforekomster,
- for det andre, at det oppnås minst samme beskyttelsesnivå som fastsatt i gjeldende bestemmelser¹⁰.

2.2 Omfang av artikkel 4 nr. 4 og 5

Under visse vilkår tillater vanndirektivet at det tildeles mindre strenge miljømål eller at fristene utsettes for å oppnå et bestemt mål:

Artikkel 4 nr. 4

Fristene fastsatt i henhold til nr. 1 kan forlenges med sikte på å nå målene gradvis for vannforekomster, forutsatt at ingen ytterligere forringelse av tilstanden til den berørte vannforekomsten forekommer og følgende mål nås:

⁸ Se Veileder nr. 4 om "Identifikasjon og utpeking av sterkt modifiserte og kunstige vannforekomster" (Identification and Designation of HMWB and AWB) for flere opplysninger.

http://europa.eu.int/comm/environment/water/water-framework/guidance_documents.html

⁹ eller "godt økologisk potensial innen 2015" for sterkt modifiserte og kunstige vannforekomster.

¹⁰ I originalteksten: "eksisterende fellesskapsregler".

a) landene fastslår at ikke alle nødvendige forbedringer i vannforekomstenes tilstand kan nås med rimelighet innen tidsrammen fastsatt i nevnte nummer, av minst én av følgende årsaker:

- i) tidsrammen for de nødvendige forbedringene kan av tekniske årsaker bare gjennomføres gradvis og vil sprengje tidsrammen,
- ii) det ville være urimelig dyrt å fullføre forbedringene innenfor tidsrammen,
- iii) Naturgitte forhold tillater ikke forbedring av vannforekomstens tilstand innenfor tidsrammen.

b) Forlengelse av fristen, med begrunnelse, er uttrykkelig fastsatt og forklart i den forvaltningsplanen for nedbørfelt som kreves i henhold til artikkel 13.

c) forlengelsene skal begrenses til høyst to ytterligere revisjoner av forvaltningsplanen for nedbørfelt, unntatt i tilfeller der Naturgitte forholdene er slik at målene ikke kan nås innen dette tidsrommet,

d) et sammendrag av tiltakene som kreves i henhold til artikkel 11, som anses som nødvendige for gradvis å bringe vannforekomstene til den nødvendige tilstand innen den forlengede fristen, årsaken til enhver vesentlig forsinkelse med å gjennomføre disse tiltakene og den forventede tidsplanen for gjennomføringen er angitt i forvaltningsplanen for nedbørfelt. En oversikt over gjennomføringen av disse tiltakene og en oppsummering av eventuelle tilleggstiltak skal tas med i revisjoner av forvaltningsplanen for nedbørfelt.

Artikkel 4 nr. 5

Landene kan for bestemte vannforekomster etterstrebe mindre strenge miljømål enn dem som kreves i henhold til nr. 1, dersom vannforekomstene er så påvirket av menneskelig virksomhet, som bestemt i samsvar med artikkel 5 nr. 1, at det er umulig eller urimelig dyrt å nå disse målene, og følgende vilkår er oppfylt:

a) de miljømessige og sosioøkonomiske behov som denne menneskelige virksomheten tjener, kan ikke oppfylles ved andre løsninger som er miljømessig er vesentlig gunstigere, uten urimelige kostnader,

b) Landene sikrer,
— for overflatevann, at det oppnås best mulig økologisk og kjemisk tilstand, ut fra virkninger som ikke med rimelighet kan unngås på grunn av arten av menneskelig virksomhet eller forurensning,
— for grunnvann, minst mulige endringer i grunnvannets gode tilstand, ut fra virkninger som ikke med rimelighet kan unngås på grunn av arten av menneskelig virksomhet eller forurensning,

c) ingen ytterligere forringelse forekommer i den berørte vannforekomstens tilstand,

b) fastsettelsen av mindre strenge miljømål, og begrunnelsen for dette, er spesifikt nevnt i den forvaltningsplanen for nedbørfelt som kreves i henhold til artikkel 13, og målene revideres hvert sjette år.

2.3 Omfang av artikkel 4 nr. 6

Artikkel 4 nr. 6 skiller seg artikkel 4 nr. 4 og 5 i at den er knyttet til omstendigheter som "ikke med rimelighet kan forutses".

Artikkel 4 nr. 6

Midlertidig forringelse av tilstanden til vannforekomster er ikke i strid med kravene i dette direktiv dersom den skyldes naturgitte hendelser (naturfenomener) eller force majeure som er usedvanlige og ikke med rimelighet kan forutses, særlig ekstrem flom og langvarig tørke, eller skyldes omstendigheter som følge av ulykker som ikke med rimelighet kan forutses, dersom følgende vilkår er oppfylt:

a) alle praktisk gjennomførbare tiltak er truffet for å forhindre ytterligere forringelse i tilstanden og unngå hindringer mot oppfyllelsen av målene i dette direktiv i andre vannforekomster som ikke er berørt av disse omstendighetene,

b) forholdene der omstendighetene er usedvanlige eller ikke med rimelighet kan forutses, kan angis, sammen med egnede indikatorer, i forvaltningsplanen for nedbørfelt,

c) tiltakene som skal iverksettes under slike usedvanlige omstendigheter, inngår i tiltaksprogrammet og vil ikke være til hinder for gjenopprettingen av vannforekomstens kvalitet når omstendighetene ikke lenger foreligger,

d) virkningene av omstendigheter som er usedvanlige eller ikke med rimelighet kunne forutses, vurderes årlig og, med forbehold for årsakene nevnt i nr. 4 bokstav a) iverksettes alle tiltak med sikte på så raskt som praktisk gjennomførbart å gjenopprette den tilstand vannforekomsten hadde før virkningene av omstendighetene,

e) et sammendrag av virkningene av omstendighetene og tiltak som er iverksatt eller skal iverksettes i henhold til bokstav a) og b), tas med i neste revisjon av forvaltningsplanen for nedbørfelt.

Dermed brukes den ikke til å fastsette alternative mål under prosessen med planlegging av forbedring – men brukes i stedet etter hendelsen, som et "forsvar" for å begrunne hvorfor et mål som var fastsatt i en forvaltningsplan for vann, ikke er blitt oppfylt. Denne begrunnelsen må gis i den følgende revisjoner av forvaltningsplanen for vann. Nærmere detaljer drøftes i avsnitt 3.4.

2.4 Omfang av artikkel 4 nr. 7

Artikkel 4 nr. 7 fastsetter under hvilke omstendigheter manglende oppnåelse av målene i vanddirektivet er tillatt.

Artikkel 4 nr. 7

Landene bryter ikke bestemmelsene i dette direktiv dersom

- manglende oppnåelse av god grunnvannstilstand, god økologisk tilstand eller, om relevant, godt økologisk potensial, eller manglende forebygging av forringelse i tilstanden til en overflatevannforekomst eller grunnvannsforekomst, skyldes endringer i de fysiske egenskapene til en overflatevannforekomst eller endringer i nivået på grunnvannsforekomster, eller

- manglende forebygging av forringelse fra svært god tilstand til god tilstand skyldes bærekraftig menneskelig virksomhet,

og følgende vilkår er oppfylt:

- a) alle praktiske tiltak iverksettes for å minske skadevirkningene på vannforekomstens tilstand,
- b) årsakene til endringene er spesifikt angitt i den forvaltningsplanen for nedbørfelt som kreves i henhold til artikkel 13, og målene revideres hvert sjette år,
- c) årsakene til endringene er av altoverveiende offentlig interesse og/eller nytten for miljøet og samfunnet ved oppnåelse av målene nevnt i nr. 1 er mindre enn nytten av de nye endringene for menneskers helse, opprettholdelse av menneskers helse eller bærekraftig utvikling, og
- d) de nyttige målene som etterstrebes av endringene av vannforekomsten, kan av tekniske årsaker eller urimelige kostnader ikke gjennomføres med andre løsninger som er miljømessig vesentlig bedre.

Bemerk at artikkel 4 nr. 7 ikke fastsetter noe unntak dersom forringelse som skyldes tilførsel av forurensende stoffer fra punktkilder eller diffuse kilder, fører til at vannforekomstens tilstand blir dårligere enn god.

Dersom den påfølgende utviklingen ikke fører til en forringelse av vannforekomstens tilstand, er det ikke nødvendig å anvende artikkel 4 nr. 7 (for eksempel dersom en aktivitet skiftes ut med en annen).

Nærmere opplysninger om hvordan artikkel 4 nr. 7 kan anvendes, finnes i avsnitt 3.5.

3 VIKTIGE MOMENTER NÅR UNNTAK SKAL RETTFERDIGGJØRES

3.1 Generell innledning

Når unntak drøftes, bør det tas hensyn til at vanddirektivet er et miljødirektiv, og unntak fra dets miljømål bør ikke være noen regel, men snarere noe som skjer unntaksvis. Det er viktig før man vurderer anvendelsen av unntak for en bestemt vannforekomst, at alle relevante krav fra gjeldende fellesskapsregelverk om beskyttelse av vann, er oppfylt. Likevel er "unntak" en integrert del av miljømålene som er fastsatt i artikkel 4 og i planleggingsprosessen.

Landene oppmuntres til å gjøre analysen knyttet til anvendelse av unntak så enkel som mulig, men også så detaljert som nødvendig. Informasjonsnivået bør bestemmes ut fra hvor komplisert beslutningen er, og de mulige konsekvensene av å treffe en feilaktiv beslutning

Når det oppnås enighet mellom alle relevante interessenter på et tidlig trinn i beslutningsprosessen, kan innsatsen for å samle inn data reduseres. Dermed kan tidlig enighet bidra til å redusere analysearbeidet, men kan ikke erstatte en økonomisk analyse.

I avsnittet som følger, er de viktige spørsmålene om bruk av unntak angitt i nærmere detalj. Først presenteres en del Tverrgående spørsmål knyttet til unntakene generelt (i avsnitt 3.2), etterfulgt av særlige spørsmål for artikkel 4 nr. 4 og 5 (i avsnitt 3.3), artikkel 4 nr. 6 (i avsnitt 3.4) og artikkel 4 nr. 7 (avsnitt 3.5).

3.2 Tverrgående spørsmål

3.2.1 Skala

Landene skal fastslå mål for de enkelte vannforekomstene. Som vist i rapportskjemaene for 2010, blir landene bedt om å innrapportere hver vannforekomst der målet om god tilstand ikke vil bli oppnådd innen 2015, det alternative målet knyttet til det berørte kvalitetselementet, og grunnene til dette.

Det erkjennes imidlertid at forskjellige skalaer (nasjonal, vannregion, vannområde, vannforekomst) kan være hensiktsmessige for forskjellige vurderinger eller forskjellige sider av samme vurdering. Spørsmål om grensekryssende forhold må for eksempel vurderes på grensekryssende nivå. Imidlertid bør valget av skala begrunnes gjennom bestemmelsene i vanddirektivet, og dersom opplysninger som brukes til å begrunne et unntak samles inn på et mer sammenfattende plan, må det være klart at den sammenfattende informasjonen er relevant for den berørte vannforekomsten eller gruppen av vannforekomster.

I tillegg angir artikkel 4 nr. 8 at når et unntak får anvendelse på en vannforekomst, "skal et land sikre at anvendelsen ikke vedvarende utelukker eller hindrer oppnåelse av målene i dette direktiv i andre vannforekomster i samme vannområde, og at anvendelsen er forenlig med gjennomføringen av andre gjeldende miljøregler."¹¹ Når det gjelder forbindelsen mellom vannforekomstene, er det klart at det ikke kan være noen automatisk ordning for å begrunne unntak i en tilstøtende vannforekomst på grunnlag av en vurdering utført for en annen vannforekomst. Dette innebærer ikke nødvendigvis at grunnlaget (f.eks. vannbruk eller betydelig press) for å begrunne et unntak, alltid må finnes i vannforekomsten som unntaket søkes for.

¹¹ I originalteksten: "andre av Fellesskapets miljøregler."

3.2.2 Beskyttede områder

Det er en generell oppfatning at unntakene i artikkel 4 nr. 4–6 gjelder for alle miljømålene i artikkel 4 nr. 1, og dermed også for artikkel 4 nr. 1 bokstav c), som beskriver målene for beskyttede områder. Men artikkel 4 nr. 9 er klar i sin forpliktelse om at når unntakene i artikkel 4 nr. 9 får anvendelse, skal det gis samme beskyttelsesnivå som i gjeldende bestemmelser¹². Dette betyr at unntak fra vanddirektivets miljømål ikke kan brukes til å avvike fra mål og forpliktelser som er fastsatt i andre deler av fellesskapsregelverket.

Det er for eksempel foreslått et nytt utviklingsprosjekt som vil føre til forringelse av tilstand og manglende oppnåelse av målene for et Natura 2000-sted. I et slikt tilfelle, for å oppfylle både vanddirektivet og habitatdirektivet, må:

- De relevante vilkårene som er fastsatt i artikkel 4 nr. 7 i vanddirektivet for å tillate forringelse av tilstand være oppfylt i den grad det gjelder en vannforekomst, og
- Vilkårene fastsatt i artikkel 6 i habitatdirektivet (92/43/EØF) for å tillate manglende oppnåelse av et mål for et Natura 2000-sted være oppfylt.

3.2.3 Håndtering av usikkerhet

Usikkerhet er en uunngåelig faktor i det å fastsette mål generelt, og vil derfor være en faktor i det første settet av planer for vannregioner¹³. Usikkerhet skal tas i betraktning når egnede tiltak besluttes. Slike tiltak kan omfatte ytterligere undersøkelser, overvåking og vurdering for å redusere usikkerhet, og dette kan bidra til begrunnelsen for inn- og utfasing av tiltak over syklusene. Usikkerhet vil bli redusert på mellomlang til lang sikt, men vil alltid være til stede. Det kan være usikkerhet rundt:

- Om, og i hvilken grad, en vannforekomst påvirkes negativt, og hva og/eller hvem som forårsaker innvirkningen.
- Virkningen av politikk som allerede er iverksatt eller planlagt samt forskjellige tendenser og utbygginger, inkludert nyskapninger og tekniske endringer.
- Effektiviteten av tiltak som skal gjøre noe med en skadevirkning på en vannforekomst (bemerk at dette vil ha en innvirkning på sikkerheten av nytten også).
- Vurderingen av oppnåelsen av god tilstand.¹⁴
- Kostnadene knyttet til tiltak.
- Nyttens som skyldes forbedringer av tilstanden for vannforekomster, særlig beregning av nytte som ikke er omsettelig.

Disse usikkerhetsfaktorene vil også være knyttet til analysen for å anvende unntak, og vil ha en betydelig innvirkning på nytte-kostnadsoverslag. Det er flere ting som kan gjøres, og som bør gjøres, for å redusere usikkerhet eller for å håndtere usikkerhet i beslutningsprosessen. For eksempel:

- Velge tiltak som kan gjøres om, tiltak som lett kan tilpasses, tiltak som kan utføres gjentatte ganger eller tiltak med lav risiko og kostnader samt høy avkastning¹⁵. Når det er

¹² I originalteksten: "eksisterende fellesskapsregler".

¹³ Se også Veileder nr. 13 om klassifisering av økologisk tilstand ("Guidance nr 13 on Classification of Ecological Status") på: http://circa.europa.eu/Public/irc/env/wfd/library?l=/framework_directive/guidance_documents

¹⁴ En rekke usikkerhetsfaktorer håndteres gjennom direktivets krav om å anvende "en ut - alle ut"-prinsippet, og ved å fastsette fysiokjemiske standarder som kjennetegner god tilstand, og bruke hydromorfologiske parametere for å definere svært god tilstand. Forhold som gjelder press, tilstand, konsekvenser er grundig utforsket og forstått for de fleste av disse ikke-biologiske parametrene. Dessuten blir usikkerhetsfaktorer knyttet til vurdering av vannforekomstens tilstand tatt opp i CIS ECOSTAT-arbeidsprogrammet 2007-2009.

¹⁵ Disse tiltakene refereres ofte til som såkalte "no regret"-tiltak.

betydelig usikkerhet, kan risikoen for å pådra seg uforholdsmessige kostnader reduseres ved å velge tiltak som lett kan tilføyes og gjentas, eller tilpasses, i framtiden på grunnlag av opplysninger om deres virkninger og de tilknyttede nytteverdiene. Imidlertid er ikke denne typen tiltak nødvendigvis de som er mest akseptable for interessenter.

- Det er nødvendig å anslå og registrere usikkerhetsnivået for å ta hensyn til usikkerheten ved fastsettelse av mål.
- Nytteten bør veies på en slik måte at det tas hensyn til den ytterligere usikkerheten ved nytte i forhold til kostnader. Samme logikk bør få anvendelse når kostnaden er mer usikker enn nytten, selv om dette sannsynligvis vil være mindre vanlig i praksis.
- Tiltak som må iverksettes for å redusere usikkerhet (f.eks. gjennom forskningsprogrammer), selv om disse tiltakene må være forholdsmessige. Funnene i artikkel 5-rapportene er et viktig grunnlag for å gjøre noe med kunnskapshullene og identifisere oppfølgingstiltak.
- Innsatsen for å redusere usikkerhet bør stå i forhold til hvor vanskelig den foreliggende beslutningen er, og følgene av å ta feil beslutning. Imidlertid er det ikke noe poeng i å redusere usikkerhet dersom dette ikke vil avklare den foreliggende beslutningen. Det kan være bedre å handle ut fra prinsipper, for eksempel føre var-prinsippet og/eller forurenseren betaler-prinsippet og/eller, om mulig, på grunnlag av enighet.
- Det må være en balanse mellom risikoen for å ikke oppfylle målene og risikoen for å ikke bruke den mest kostnadseffektive metoden for å oppnå disse målene, idet det prioriteres å minimere risikoen for den første.

Effektiviteten av diffuse forurensningstiltak kan for eksempel være mer usikker enn effektiviteten av tiltak mot punktkilder for forurensning. Omvendt kan kostnaden til diffuse forurensningstiltak være mer mindre enn kostnaden til tiltak mot punktkilder for forurensning.

3.2.4 Teknisk begrensning

I prinsippet er det bare spørsmål av teknisk art som bør tas i betraktning når vurderingen av tekniske begrensninger utføres – som nevnt i artikkel 4 nr. 4 og 7 – og ikke kostnadsspørsmål. Selv om kostnadsbesparelser kan henge sammen med utsettelse av fristen for å oppnå en god tilstand, er ikke slike besparelser relevante for å fastslå hvorvidt det å gjennomføre forbedringene innen fristen, er teknisk umulig.

Teknisk begrensning er begrunnet dersom:

- ... Ingen teknisk løsning er tilgjengelig.
- ... Det tar lengre tid å ordne problemet enn den tiden som er tilgjengelig.
- ... Det finnes ingen opplysninger om grunnen til problemet; dermed kan det heller ikke identifiseres noen løsning.

I praksis vil det si at jo større innsats for å forsøke å overvinne praktiske problemstillinger av teknisk art, jo større er sannsynligheten for at teknisk gjennomførbare måter for å gjennomføre forbedringene, vil bli funnet. Det betyr at betraktningene angående kostnader og nytte må vurderes sammen med teknisk gjennomførbarhet. Når nytten som følger av en forbedring vil være betydelig, er det trolig hensiktsmessig med en mye større innsats for å finne et teknisk gjennomførbart alternativ enn når nytten av forbedringen ventes å være liten.

Ytterligere veiledning kan finnes gjennom uttrykket "beste tilgjengelige teknologi (BAT)", som er definert i IPPC-direktivet (96/61/EF)¹⁶, selv om i tilfellene der det kan være teknisk gjennomførbart å gå ut over BAT, bør disse alternativene utforskes.

Artikkel 4 nr. 5 viser til uttrykket "umulig", som omfatter teknisk begrensning, men kan også vise til situasjoner der det å håndtere et problem, ligger utenfor et lands kontroll.

3.2.5 Uforholdsmessige kostnader

Uttrykket uforholdsmessige kostnader (eller uforholdsmessig dyrt) brukes i artikkel 4 nr. 4, 5 og 7 i vanddirektivet. Nedenfor tas det opp en del viktige forhold knyttet til disse uttrykkene.

3.2.5.1 Generell innledning om uttrykket "uforholdsmessige kostnader"

"Uforholdsmessighet", som det vises til i artikkel 4 nr. 4 og 5, er en politisk vurdering influert av økonomiske opplysninger, og en analyse av kostnad og nytte av tiltak er nødvendig for å gjøre det mulig å vurdere unntakene. Det var allerede fastslått i WATECO-veilederen, ut fra usikkerheten rundt anslagene over kostnader og nytte, at man burde ta i betraktning at:

- Uforholdsmessighet bør ikke brukes som begrunnelse hvis grunnlaget bare er at de antatte kostnader overstiger målbar nytte.
- Vurderingen av kostnader og nytte må omfatte både kvalitative og kvantitative kostnader og nytte.
- Den marginen som kostnadene overstiger nytten med, bør være vesentlig og ha et høyt konfidensnivå.
- Innenfor konteksten av uforholdsmessighet kan beslutningstakeren også ønske å ta i betraktning betalingsevnen til de som berøres av tiltakene, og noe informasjon om dette kan være påkrevd.

Ut fra vanddirektivets logikk blir det klart at en vurdering av uforholdsmessige kostnader bare gir mening etter at en kombinasjon av de mest kostnadseffektive løsningene er blitt identifisert. Det viktigste er, for alle tilfeller der et unntak får anvendelse, at alle tiltak som kan iverksettes uten at det involverer uforholdsmessige kostnader, fortsatt bør iverksettes for å nå beste tilstand som er mulig.

I tilfeller der unntak vurderes, må konsekvensene av *å ikke gjøre noe* (dvs. nytte som har gått tapt) veies mot de særlige kostnadene ved tiltakene.

3.2.5.2 Kostnader ved tiltak som kreves i henhold til andre fellesskapsregler

Kostnader ved tiltak som kreves i henhold til gjeldende bestemmelser¹⁷ som allerede er vedtatt på tidspunktet for vedtak av direktivet, kan ikke tas i betraktning når det tas beslutning angående uforholdsmessige kostnader. Med forbehold om overgangsordningene i tiltredelsestraktatene, får dette også anvendelse for medlemsstatene som gikk inn i EU i 2004 og 2007.

¹⁶ Med "beste tilgjengelige teknikk" menes det mest effektive og avanserte trinnet i utviklingen av aktiviteter og deres virkemåter, som angir egnetheten av bestemte teknikker i praksis for i prinsipp å levere grunnlaget for utslippsgrenseverdier utformet for å forhindre, og der dette ikke er praktisk mulig, generelt å redusere utslipp og innvirkningen på miljøet som helhet. For flere opplysninger, se <http://ec.europa.eu/environment/air/legis.htnrfstationary>

¹⁷ I originalteksten: "gjeldende fellesskapsregler".

3.2.5.3 Momenter vedrørende betalingsevne

Betalingsevne (eller evne til å betale for et bestemt tiltak) kan være en faktor for å begrunne beslutningen om utsettelse av fristen (dvs. anvendelse av artikkel 4 nr. 4), dersom det bygger på en tydelig forklaring av:

- manglende tilgang på relevante alternative finansieringsordninger som ikke ville føre til problemer med betalingsevne,
- følgene av *å ikke gjøre noe* ved beslutning av utsettelse av fristen,
- tiltak for å løse problemer med betalingsevne i framtiden.

At en aktør ikke gjør noe fører ikke automatisk til at andre aktører innenfor samme sektor *ikke kan gjøre noe*.

Landene kan dessuten fase gjennomføringen av tiltakene for å spre kostnadene til gjennomføringen, med det finnes behov for tydelig og dokumenterbar handling i den første syklusen.

Når argumenter om betalingsevne brukes for å utsette fristen, bør muligheten til å benytte **alternative finansieringsordninger** tas opp til full vurdering. De alternative finansieringsordningene kan omfatte fordeling av kostnader på forurensere og brukere, bruk av det offentlige budsjettet (på forskjellige nivåer), privatinvestering, EU og internasjonale fond o.l. Disse relevante alternative finansieringsordningene bør vurderes i passende skala.

Når det gjelder rollen betalingsevne spiller for å fastsette mindre strenge miljømål, kan det ikke gis noen veiledning på dette trinnet. For noen vanndirektører kan betalingsevne spille en rolle for å fastsette mindre strenge miljømål, ettersom både nr. 4 og nr. 5 i artikkel 4 bruker samme terminologi, "uforholdsmessig dyrt". De antydte at i praksis kan argumenter om betalingsevne bli brukt mindre hyppig i artikkel 4 nr. 5 enn i artikkel 4 nr. 4. Enkelte andre vanndirektører hevdet at betalingsevne ikke kan brukes som et argument for å fastsette mindre strenge miljømål, ettersom konteksten angående "uforholdsmessige kostnader" i artikkel 4 nr. 5 skiller seg fra konteksten i artikkel 4 nr. 4, som angår fastsettelse av lavere miljømål permanent (med forbehold om gjennomgåelse hvert 6. år). Disse vanndirektørene anser at anvendelsen av denne bestemmelsen krever at det klart fastslås at kostnadene oppveier nytten av å oppnå målene.

Når det gjelder rollen restriksjonene i det offentlige budsjettet spiller, som grunn til å utsette fristen, kan det ikke gis noen veiledning på dette stadiet heller. De fleste vanndirektørene antydte at restriksjoner i det offentlige budsjettet kan brukes som en grunn til å utsette fristen, ettersom de tilgjengelige budsjettene for vannforvaltning er begrensede. Kommisjonen antydte i sine synspunkter at rådet og europaparlamentets vedtak av vanndirektivet innebærer at landene er forpliktet til å skaffe til veie de nødvendige midlene for at direktivet skal kunne gjennomføres.

3.2.5.4 Prioriteringer knyttet til uforholdsmessige kostnader

Vanndirektørene ble enige om at et fornuftig utvalg av forskjellige analyser (nytte- og kostnadsanalyse, nyttevurdering, vurdering av følgene av *å ikke gjøre noe*, fordeling av kostnader, sosial og sektormessig virkning, betalingsevne, kostnadseffektivitet o.l.) er nyttig som underlag når beslutninger skal tas.

Det er også vedtatt av vanndirektørene at prioriteringsmetoder for å rangere tiltak som anses som teknisk gjennomførbare, kan være de første gjennomføringstrinnene i vurderingen av kostnaders uforholdsmessighet, men at en begrunnelse for en utsettelse av fristen etter disse metodene, bør overholde de relevante bestemmelsene i vanndirektivet. Resultatene av prioriteringen må tilpasses til nivået for vannforekomsten når det er relevant.

Det ble pekt på at prioriteringen finner sted på forskjellige geografiske/administrative nivåer (f.eks. nasjonal, vannregion, vannområde, vannforekomst) og bør ta i betraktning de

forskjellige grunnleggende forholdene i området. Prioriteringsprosessen bør ta hensyn til et sett av relevante kriterier, som for eksempel:

- synergier med andre direktiver, f.eks. habitatdirektivet, flomdirektivet
- kostnadseffektivitet/nyttens av tiltak
- følgene av å ikke gjøre noe
- sikkerhet/usikkerhet ("no regret"-tiltak)
- tiltak som kan gjennomføres på kort sikt
- hvor mye det haster å løse problemet (alvorlige konsekvenser / høye kostnader ved å ikke gjøre noe: f.eks. beskyttelse av drikkevannsforsyning)
- at det finnes tilgjengelige finansieringsordninger
- aksept av offentligheten

Prioriteringskriterier og resultater bør være oversiktlige og bør være åpne for offentligheten. Prioriteringsmetoden bør også gi informasjon om ytterligere tidsramme for å nå miljømålene.

3.2.6 Alternative løsninger

I både artikkel 4 nr. 5 og nr. 7 er det nevnt at det er nødvendig å vurdere "alternative metoder". I artikkel 4 nr. 5 viser dette til alternativer som tjener de miljømessige og sosioøkonomiske behovene til en bestemt menneskelig virksomhet, som er miljømessig vesentlig bedre og ikke innebærer uforholdsmessige kostnader. I artikkel 4 nr. 7 er det angitt at det er nødvendig å vise at de nyttige miljømålene som søkes gjennom inngrepene i eller endringene av vannforekomsten, av tekniske årsaker eller uforholdsmessige kostnader ikke kan gjennomføres med andre løsninger som er miljømessig vesentlig bedre.

Disse metodene eller alternative løsningene kan omfatte alternative plasseringer/beliggigheter, ulik skala eller utforming av utbyggingsprosjekter, eller alternative prosesser. Alternativer bør vurderes på et tidlig trinn i utbyggingen og på relevant geografisk nivå (EU, nasjonalt, vannregion) mot en tydelig oversikt over de nyttige målene for endringen.

Når det gjelder prosjekter som omfattes av dette, kan bruken av kravene i EIA-direktivet hjelpe til å vurdere de forskjellige mulige alternativene.

3.2.7 Grensekryssende forhold

Unntak bør samordnes i internasjonale vannregioner innenfor EU. Denne forpliktelsen til å samordne kravene for å oppnå miljømål, er angitt i artikkel 3 nr. 4 og 5.

Unntak kan anvendes i tilfeller der et bestemt land ikke kan beslutte angående grunnene til ikke å oppnå miljømålene, fordi de ligger utenfor landets kompetanse og jurisdiksjon. I disse tilfellene bør et land som forårsaker problemet, være forpliktet til å gi tilstrekkelig informasjon til å begrunne anvendelsen av unntak for det berørte landet.

Hypig informasjonsutveksling mellom landene, og mellom en EU-medlemsstatene og land utenfor EU, er svært viktig ved anvendelsen av unntak knyttet til grensekryssende forhold. Dette omfatter opplysninger om mellomliggende mål og den forventede utviklingen for vannforekomster når unntakene får anvendelse. Dette gjør de berørte landene i stand til å tilpasse sin egen planleggingsprosess.

I tilfeller når grunnene til ikke å oppnå god tilstand ikke kan løses av et land, siden de ligger utenfor landets kompetanse og jurisdiksjon, omfatter vanddirektivet bestemmelsen i artikkel 12 om at Kommisjonen kan involveres for å løse problemet.

Det som er viktigst, både ved anvendelse av unntaket og ved påberopelse av artikkel 12, er et det framlegges dokumentasjon på at landet har truffet alle rimelige tiltak for å oppfylle de rettslige forpliktelsene.

Det finnes flere opplysninger knyttet til grensekryssende forhold i vedlegg II: Unntak i forbindelse med grensekryssende forhold.

3.2.8 Offentlig deltakelse og innsyn

Aktiv deltakelse på et tidlig stadium bør oppmuntres, ikke bare på grunn av rettslige krav, men det kan også benyttes for å få bedre innsikt i faktorer som påvirker anvendelsen av unntak (som kostnader og nytte, samt teknisk gjennomførbarhet). Det kan dessuten gi en tidlig pekepinn på akseptabilitet og skape et grunnlag for å forstå en bestemt beslutning om fastsettelse av mål. Imidlertid gir ikke offentlig informasjon og samråd noen garanti for aksept av en rekke (gjennomførbare) tiltak.

Som et minimum bør offentligheten få innsyn i begrunnelsene for å anvende unntak (f.eks. som nevnt i artikkel 4 bokstav a), punkt i, ii og iii) for hver vannforekomst som et unntak får anvendelse på.

Offentlig informasjon og samråd er ikke bare en forpliktelse i vanddirektivets artikkel 14 og i annen lovgivning, men i artikkel 4 nr. 4 og 5 og de tilknyttede betraktningene krever at følgende informasjon skal gis i forvaltningsplanene for vann¹⁸:

- grunnene til en utsettelse av fristen bør være anført spesielt,
- grunnene til å fastsette mindre strenge miljømål bør nevnes spesielt,
- en oppsummering av tiltakene for å føre vannforekomstene *gradvis* til den påkrevde tilstanden,
- grunnene til eventuelle vesentlige forsinkelser i gjennomføringen av tiltakene,
- den forventede tidsplanen for gjennomføringene av tiltakene (som er forsinket),
- de hensiktsmessige, åpenbare og oversiktlige kriteriene som brukes ved anvendelse av unntak

Det er blitt avtalt at:

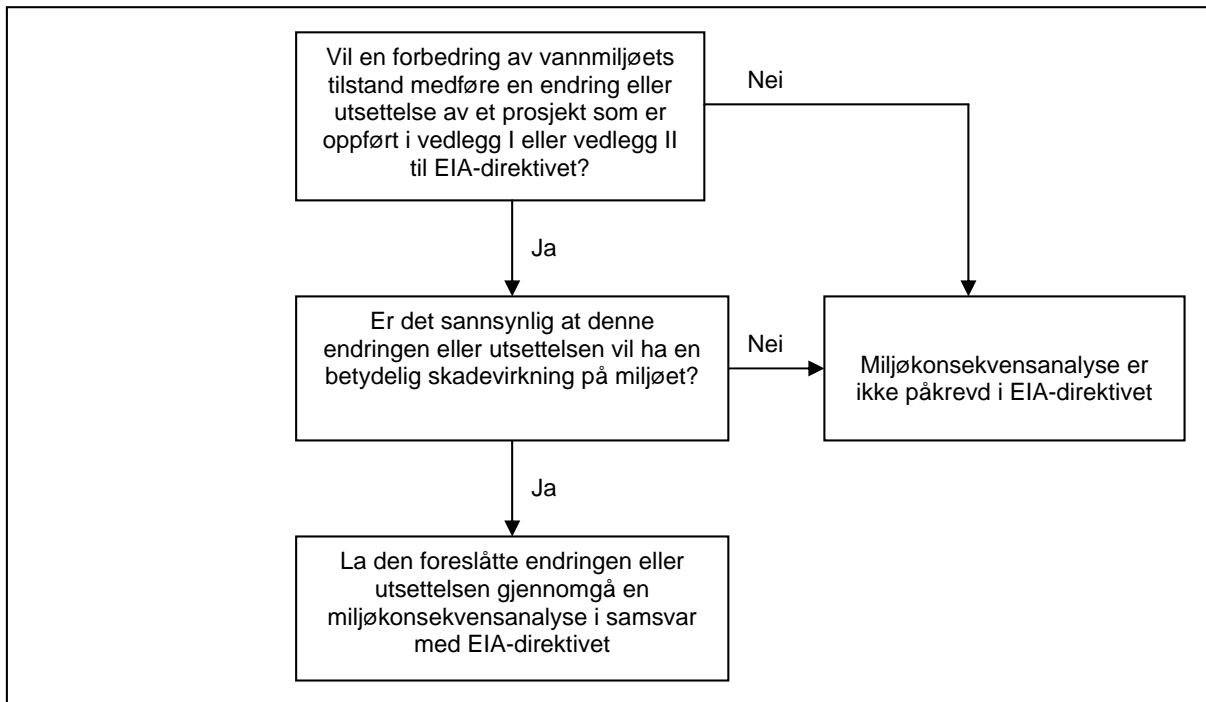
- Det er behov for tydelig og dokumenterbar handling i den første syklusen,
- når "begrunnelsen om uforholdsmessighet" anvendes, bør grunnene, de underliggende opplysningene og vurderingene offentliggjøres,
- dersom argumenter om betalingsevne brukes, må det foreligge en forklaring om at det ikke finnes noen relevante alternative finansieringsordninger,
- en forklaring av hvordan følgene av *å ikke gjøre noe* tas i betraktning, og hvilke tiltak som skal tas for å gjøre noe årsakene til dette, slik at det i framtiden ikke lenger er behov for å utsette fristen.

¹⁸ Se artikkel 4 nr. 4 bokstav b): "Forlengelse av fristen, med begrunnelse, er uttrykkelig fastsatt og forklart i den forvaltningsplanen for nedbørfelt som kreves i henhold til artikkel 13," og artikkel 4 nr. 4 bokstav d): "Et sammendrag av tiltakene som kreves i henhold til artikkel 11, som anses som nødvendige for gradvis å bringe vannforekomstene til den nødvendige tilstand innen den forlengede fristen, årsaken til enhver vesentlig forsinkelse med å gjennomføre disse tiltakene og den forventede tidsplanen for gjennomføringen er angitt i forvaltningsplanen for nedbørfelt," og artikkel 4 nr. 5 bokstav d): "Fastsettelsen av mindre strenge miljømål, og begrunnelsen for dette, er spesifikt nevnt i den forvaltningsplanen for nedbørfelt som kreves i henhold til artikkel 13, og målene revideres hvert sjette år", herunder grunnene til at "de miljømessige og sosioøkonomiske behov som denne menneskelige virksomheten tjener, kan ikke oppfylles ved andre løsninger som er miljømessig er vesentlig gunstigere, uten urimelige kostnader" (artikkel 4 nr. 5 bokstav a)).

3.2.9 Koblingen til strategisk miljøvurdering og miljøkonsekvensanalyse

Både ved anvendelsen av nr. 4 og nr. 5 i artikkel 4 og ved anvendelsen av artikkel 4 nr. 7, kan det oppstå spørsmål om hvordan det best kan opprettes en forbindelse med miljøkonsekvensanalysen (EIA)¹⁹ og eller den strategiske miljøvurderingen (SEA)²⁰.

Enkelte tiltak for å forbedre tilstanden kan omfattes av EIA-direktivet og dermed kreve en miljøkonsekvensanalyse (se figuren nedenfor). Det finnes dessuten i EIA-direktivet en liste over noen av miljøfaktorene som skal tas i betraktning ved vurdering av de miljømessige kostnadene og nytten, som skal være et utgangspunkt.

Figur 0: Forbindelse mellom miljøkonsekvensanalyse og tiltakene i vanddirektivet

Informasjon fra en strategisk miljøvurdering eller en miljøkonsekvensanalyse som allerede er utført, bør brukes så mye som mulig i den trinnvise prosessen for å vurdere unntak. En tidligere utført miljøkonsekvensanalyse innebærer ikke at det er fritt fram å anvende unntakene i vanddirektivet.

Vurderingen av hvorvidt kriteriene og vilkårene fastsatt i **artikkel 4 nr. 7** er oppfylt, må utføres på planleggingsstadiet. Dermed gir det mening å innlemme en slik vurdering i miljøkonsekvensanalysen som må utføres for de fleste av denne typen prosjekter. Men selv om visse prosjekter ikke omfattes av EIA-direktivet, kan artikkel 4 nr. 7 få anvendelse. For planer og programmer som påvirker miljømålene i vanddirektivet, bør vurderingen i samsvar med artikkel 4 nr. 7 innlemmes i den strategiske miljøvurderingen²¹.

I korthet krever planlegging av "nye inngrep" at det utføres en vurdering av miljøkonsekvensene, som minst viser at kriteriene og vilkårene i artikkel 4 nr. 7, men også i artikkel 4 nr. 8 og 9, er oppfylt.

¹⁹ Direktiv 85/337/EØF

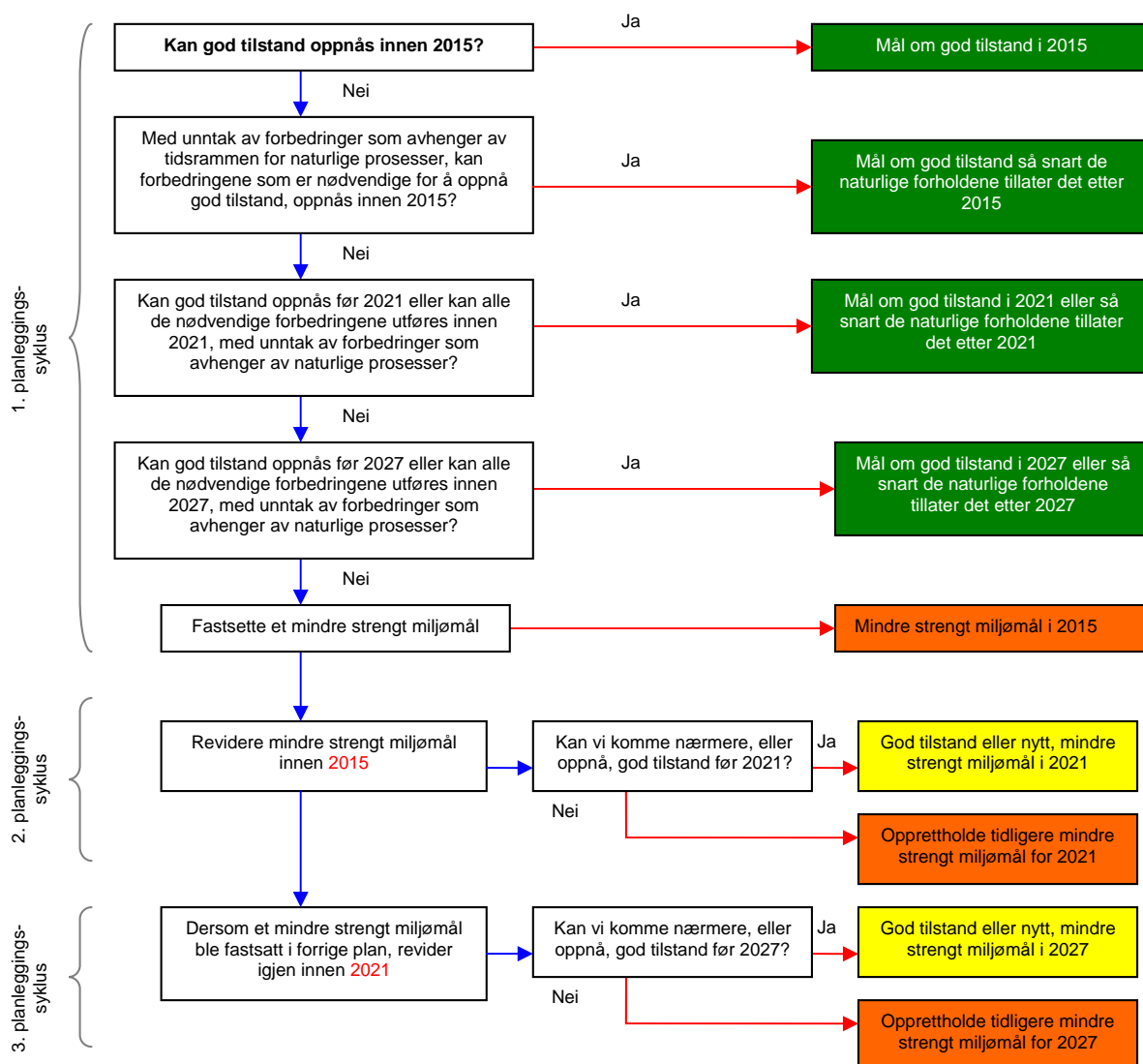
²⁰ Direktiv 2001/42/EØF

²¹ Se veileder om gjennomføring av SEA-direktivet, som finnes på <http://europa.eu.int/comm/environment/eia/sea-support.htm>

3.3 Viktige momenter vedrørende artikkel 4 nr. 4 og 5

3.3.1 Kobling mellom nr. 4 og nr. 5 i artikkel 4

Forbindelsen mellom nr. 4 og nr. 5 i artikkel 4 er ikke hierarkisk i den forstand at landene må bevise at den ene utelukkes før de vurderer den andre. Landene står fritt til å anvende det ene eller det andre unntaket, forutsatt at de relevante trinnene i unntaksprosedyren er oppfylt. Vilårene for å fastsette mindre strenge miljømål krever imidlertid mer informasjon og en dybdevurdering av alternativer, enn det som gjelder for utsettelse av fristen. Av denne grunn burde det finnes en trinnvis tankeprosess for å vurdere hvilken type unntak som er best egnet (se figur 1).

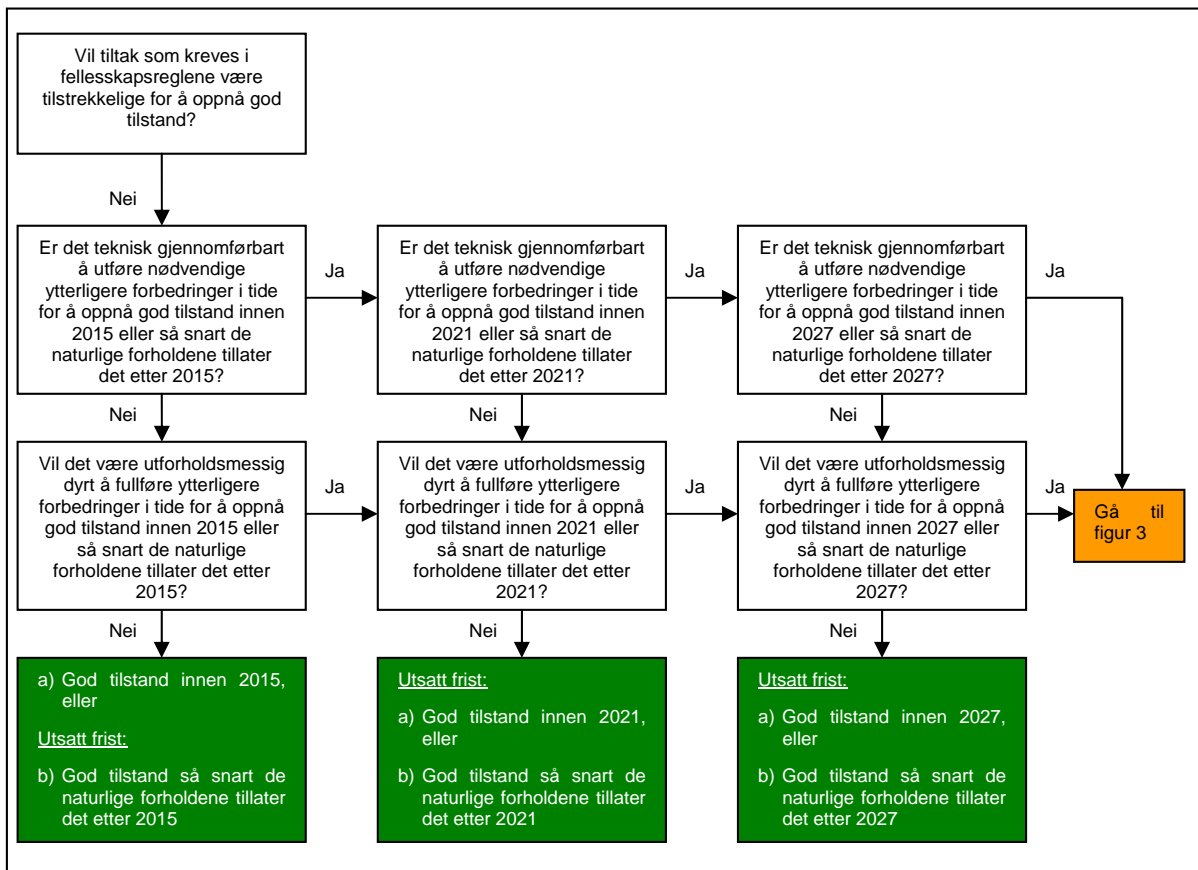

Figur 1: Trinnvis tankeprosess for vurdering av unntak fra god tilstand. De oransje boksene viser til artikkel 4 nr. 5, de grønne boksene, unntatt den første, til artikkel 4 nr. 4. For vannforekomster som er utpekt som sterkt modifiserte eller kunstige, bør henvisninger i figuren til "god tilstand" forstås som "godt økologisk potensial og god kjemisk tilstand for overflatevann"²². Merk at dersom det siktes mot målet om "god tilstand" (grønne bokser), må oppnåelsen av "god tilstand" bekreftes gjennom overvåkingsdata.

²² All informasjon som behøves for å beslutte unntak, bør foreligge før den trinnvise prosessen startes, særlig de økonomiske opplysningene og vurderingene, ettersom disse gjør det mulig å prøve om kostnadene er forholdsmessige, noe som er én forutsetning for å oppnå god tilstand.

3.3.2 Logisk oppbygning av artikkel 4 nr. 4

Figur 2 oppsummerer de viktigste trinnene som er involvert ved beslutning om hvorvidt utsettelsen av en frist er hensiktsmessig. Andre momenter må også tas i betraktning før en frist utsettes. Disse omfatter oppfyllelse av vilkårene angitt i artikkel 4 nr. 8 og 9 i direktivet.

Figur 2: Logisk oppbygning av artikkel 4 nr. 4 – Henvisninger i figuren til god tilstand bør forstås som henvisninger til godt økologisk potensial og god kjemisk tilstand når det gjelder sterkt modifiserte eller kunstige vannforekomster.

Figuren representerer den interne logikken i artikkel 4 nr. 4 i en trinnvis lineær prosess. I praksis kan imidlertid landene anvende prosessen på en mer gjentakende måte. Når det for eksempel er teknisk umulig å oppnå god tilstand innen 2015 ettersom det ikke finnes noen kjent teknikk for å gjøre det (se over), vil ikke vurdering av andre momenter illustrert i figur 2, være relevant. I stedet kan anvendelsen av et mindre strengt miljømål (se figur 3 nedenfor) vurderes. I motsetning til dette, hvis oppnåelsen av god tilstand innen 2015 er teknisk umulig på grunn av de tekniske begrensningene i tidspunktet for å gjennomføre tiltaket, vil vurdering av hvorvidt tiltaket kan gjennomføres i tide for å oppnå god tilstand innen 2021 eller 2027, være relevant for å beslutte om en frist kan utsettes.

Trinnene i prosedyren bør ikke anvendes i forbindelse med eventuelle forbedringer i tilstanden til vannforekomster, som kreves gjennom andre fellesskapsregler (se over). Unntak kan bare få anvendelse i forbindelse med ytterligere forbedringer som vil være nødvendige for å oppnå god tilstand, så snart det samsvar med relevante fellesskapsregler er oppnådd.

Når et unntak om utsatt frist får anvendelse, må et sammendrag av tiltakene som anses som nødvendige for å oppnå god tilstand etter den utsatte fristen og den forvente tidsplanen for gjennomføringen, være fastsatt i forvaltningsplanen for vann. En oversikt over gjennomføringen av disse tiltakene og en oppsummering av eventuelle tilleggstiltak skal tas

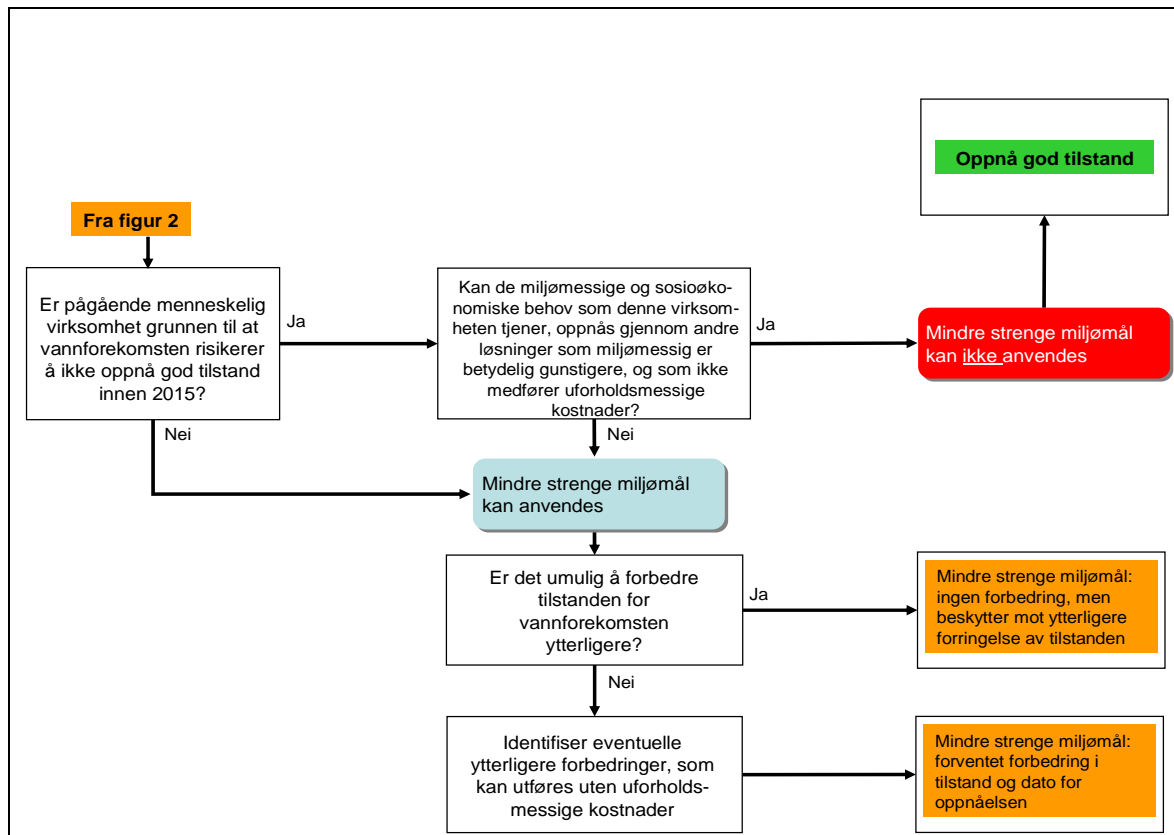
med i revisjoner av forvaltningsplanen for vann. I andre og tredje planleggingssyklus bør figur 2 benyttes samtidig som boksene i første kolonne som viser til 2015, utelates.

Trinnene i prosedyren krever vurdering av tiltakene som behøves for å få bukt med belastningene på vannforekomsten, og dermed skape forholdene som er nødvendige for å oppnå god tilstand. Det bør bemerkes at gjenopprettingen av vannforekomsten til god tilstand så snart slike forhold er blitt skapt, kan bli forsinket på grunn av naturgitte forhold. Når de naturgitte forholdene hindrer rettidig oppnåelse av god tilstand innen 2015, fastslår artikkel 4 nr. 4 at fristen kan utsettes helt til vannforekomsten har gjenopprettet sin gode tilstand.

Enkelte endringer i de institusjonelle rammene for å få på plass alternative finansieringsordninger, eller for å gjøre noe med andre administrative eller juridiske begrensninger, kan ta tid. I noen tilfeller kan det å gå videre med disse endringene innenfor første forvaltningssyklus, føre til uforholdsmessige kostnader. I tilfeller der visse krav til framgangsmåter må være oppfylt for å iverksette tiltak, kan det være nødvendig å utsette fristen for å oppnå miljømålene. I alle tilfeller der administrative eller juridiske begrensninger forekommer, må det gis en beskrivelse av begrensningene i forvaltningsplanen for vann samt en forklaring av hva man vil gjøre med disse begrensningene i framtiden.

3.3.3 Logisk oppbygning av artikkel 4 nr. 5

Figur 3 er ment som en illustrasjon av prosessen med å kontrollere om et mindre strengt miljømål kan få anvendelse, og hvis så er tilfelle, prosessen for å identifisere hva det mindre strenge målet skal være.

Figur 3: Logisk oppbygning av artikkel 4 nr. 5 – Henvisninger til tilstand bør forstås som henvisninger til økologisk potensial og kjemisk tilstand når det gjelder sterkt modifiserte eller kunstige vannforekomster.

Figur 3 bør leses sammen med figur 2. I henhold til den trinnvise framgangsmåten, forutsetter den at den trinnvise prosedyren angitt i figur 2, allerede er utført.

Figuren illustrerer prosessen for den første syklusen. Anvendelsen av mindre strenge miljømål må revideres i hver påfølgende planleggingssyklus. Ved vurdering av et mindre strengt miljømål, får den trinnvise prosedyren som er illustrert i figur 3, fortsatt anvendelse. Imidlertid bør henvisninger i figuren til 2015, behandles som henvisninger til fristen som er relevant for den berørte planleggingssyklusen (dvs. 2021, 2027 osv.).

Før landene fastsetter et mindre strengt miljømål, må landene beslutte hvorvidt de miljømessige og sosioøkonomiske formålene som fylles av den aktiviteten som hindrer oppnåelsen av god tilstand, i stedet kan oppfylles gjennom andre løsninger som miljømessig er vesentlig gunstigere, uten uforholdsmessige kostnader. Når oppnåelsen av god tilstand hindres av belastninger som er en følge av menneskelig virksomhet, som nå er opphørt (f.eks. historisk forurenset jord eller sediment), vil ikke denne trinnvise prosedyren være relevant.

Dersom den trinnvise prosedyren for andre metoder ikke lykkes (dvs. dersom det finnes "andre løsninger"), får et unntak ikke anvendelse, og målet for vannforekomsten vil fortsatt være å sikte mot å oppnå god tilstand. Landene står fritt til å velge hvordan de deretter oppnår god tilstand. De er ikke forpliktet til å gjennomføre den andre identifiserte metoden for å oppnå nytten som tjenes av virksomheten som del av disse tiltakene.

I prinsippet bør et mindre strengt miljømål representere tilstanden som forventes i vannforekomsten så snart alle tiltak som er gjennomførbare og ikke uforholdsmessig dyre, er truffet. Dette kan for eksempel bety at et mindre strengt miljømål gjelder for størsteparten av kvalitetselementene som skal beskyttes, med eller gjenopprettes til verdier i samsvar med god tilstand, selv om den generelle tilstanden kan være dårligere enn god på grunn av stadig innvirkning på andre kvalitetselementer. Et "mindre strengt miljømål" betyr derfor ikke at a) de andre kvalitetselementene tillates å forringes til samme tilstand som det mest påvirkede kvalitetselementet, eller at b) potensialet for forbedring i tilstanden for andre kvalitetselementer kan overses.

I noen tilfeller kan det være teknisk umulig eller uforholdsmessig dyrt å få til endringer i tilstanden til en vannforekomst i tidsrommet som dekkes av den relevante forvaltningsplanen for vann eller en revisjon av denne. I slike tilfeller må landene uansett hindre ytterligere forringelse i tilstand, med forbehold om anvendelse av nr. 6 eller 7 i artikkel 4 i direktivet. Det bør bemerkes at uttrykket "umulig" som brukes i artikkel 4 nr. 5, er bredere enn uttrykket "teknisk gjennomførbart" som brukes i artikkel 4 nr. 4.

Oppnåelsen av et såkalt "mindre strengt miljømål" kan kreve gjennomføring av tiltak som er like strenge, om ikke strengere, enn tiltakene som kreves for vannforekomster der miljømålet er god tilstand.

3.3.4 Anvendelse av nye unntak i etterfølgende planleggingssykluser

På grunnlag av ny kunnskap som innsamles i den etterfølgende planleggingssyklusen, kan det i noen tilfeller være nødvendig og hensiktsmessig å anvende et nytt unntak i henhold til artikkel 4 nr. 4 eller 5 i neste revisjon av forvaltningsplanen for vann. Anta for eksempel at et land finner at en vannforekomst ikke vil oppnå miljømålet fastsatt for den, fordi det tiltaket som landet gjennomførte, viste seg å være mindre effektivt enn forventet. Dersom det å få oppnåelsen av miljømålet tilbake på riktig spor, er umulig eller uforholdsmessig dyrt, kan det eventuelt anvendes en utsatt frist fram til 2027 eller et mindre strengt miljømål. I tråd med dette er det mulig å anvende et mindre strengt miljømål i en etterfølgende planleggingssyklus for en vannforekomst som har fått en utsettelse av fristen i en tidligere planleggingssyklus, eller det kan sluttes at et unntak ikke er nødvendig lenger for den andre eller den tredje planleggingssyklusen.

Den trinnvise prosedyren i artikkel 4 nr. 4 og 5 illustrert i figur 2 og 3 over, gjelder på samme måter når anvendelsen av nye unntak vurderes i etterfølgende planleggingscykluser. Imidlertid vil henvisninger i figurene til frister for å oppnå miljømål, endres tilsvarende.

3.3.5 Naturgitte forhold

Uttrykket "naturgitte forhold" brukes i både artikkel 4 nr. 4 og 5, og viser til forholdene som styrer den naturlige gjenopprettingen. Det anerkjennes at det kan tid for at forholdene som er nødvendige for å støtte god økologisk tilstand, blir gjenopprettet, og for at plantene og dyrene kan rekoloniseres og bli etablerte. Det anerkjennes også at på grunn av varierende naturlige hydrogeologiske forhold, kan grunnvannsforekomster ta tid for å nå god kjemisk tilstand. Klimaendringer kan også endre Naturgitte forholdene over tid.

3.4 Viktige momenter vedrørende artikkel 4 nr. 6

Artikkel 4 nr. 6 fastslår, på visse vilkår, et unntak for midlertidig forringelse av tilstanden til vannforekomster under visse omstendigheter som er usedvanlige eller som ikke med rimelighet kunne forutses. For å anvende artikkel 4 nr. 6 er en felles forståelse av de forskjellige uttrykkene nedenfor nødvendig, samt en felles forståelse av uttrykkene ekstrem flom eller langvarig tørke.

- *Midlertidig forringelse*: Lengden av en midlertidig forringelse (artikkel 4 nr. 6) er knyttet til lengden av naturgitte hendelser (naturfenomener), som er usedvanlige og som ikke med rimelighet kunne forutses, og den praktiske gjennomførbarheten²³ av tiltakene som kan iverksettes for å gjenopprette tilstanden til vannforekomster.
- *Naturgitte hendelser (naturfenomener)*: "Naturgitt hendelse" ("naturfenomen") viser til hendelser som flom og tørke som gir opphav til situasjoner som får oss til å bruke vannmiljøet på måter som fører til forringelse av dets tilstand (f.eks. ved å iverksette nødtiltak for å redde liv og eiendom under flom; ved å forsyne offentligheten med drikkevann under langvarig tørke; ved å la forurensende stoffer bli vasket ut i vannmiljøet under flom). Det er svært viktig for skikkelig forvaltningsplanlegging for vann og anvendelse av artikkel 4 nr. 6, å skille mellom den naturgitte hendelsen i seg selv og virkningen av forvaltningspraksis. Vanddirektivets artikkel 4 nr. 6 handler om naturgitte hendelser (naturfenomener) som er usedvanlige eller som ikke med rimelighet kan forutses.

3.4.1 Ekstrem flom

Uttrykket "ekstrem flom" anerkjenner at samtidig som det er mulig å ha noe kunnskap om det kvantitative utvalget av tallfestede flommer og flomnivåer som kan inntreffe, og den mulige frekvensen av flomhendelser, vil det ikke være mulig å forutse alle flomhendelser eller ekstrapolere alle konsekvensene når det gjelder miljøkonsekvenser og andre følger.

Den nye flom flomdirektivet²⁴ presenterer en EU-omspennende "ramme for vurdering og håndtering av flomrisiko, med sikte på å redusere skadevirkningene på menneskers helse, miljøet, kulturarven og økonomisk virksomhet". Dette omfatter opprettelse av forebyggende tiltak som kan bidra til å forebygge forringelse av tilstand som fastsatt i vanddirektivet.

²³ Praktisk gjennomførbarhet er knyttet til "teknisk gjennomførbar, ikke urimelig dyrt og uten Naturgitte forhold som hindrer forbedringer" (artikkel 4 nr. 4 bokstav a)).

²⁴ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2007/60/EF av 23. oktober 2007 om vurdering og håndtering av flomrisiko.

Dermed vil en nært samordnet og sammenhengende gjennomføring av begge direktiver maksimere synergier ved oppnåelsen av målene.

Til tross for alle påkrevde forebyggende tiltak, vil enkelte flomhendelser likevel føre til "midlertidig forringelse". For disse er det begrunnet å anvende unntaket fastsatt i vanndirektivets artikkel 4 nr. 6²⁵. Identifikasjonen av en slik hendelse kan bare finne sted etter at den har forekommet. Imidlertid bør landene ha vurderingsstrategier på plass, der de i så stor grad som mulig benytter iverksettelsen av flomdirektivet.

Flomdirektivet framlegger for eksempel tre kategorier i artikkel 6 nr. 3 med det formål å kartlegge flommer:

- a) flommer med lav sannsynlighet, eller ekstremisituasjoner,
- b) flommer med middels sannsynlighet (sannsynlig gjentakelsesperiode > 100 år);
- c) flommer med høy sannsynlighet, der det er relevant.

Det er svært sannsynlig at "ekstrem flom" som hører inn under kategori a), vil kreve anvendelse av en "midlertidig forringelse". Imidlertid kan flom med en høyere sannsynlig hyppighet også anses som "ekstreme flommer" under omstendigheter der konsekvensene av slike flommer er like usedvanlige eller rimelig uforutsette.

Anvendelsen av unntak i henhold til vanndirektivet gir på ingen måte et land mulighet til å gjøre et unntak for forpliktelsen til å gjennomføre alle sider av direktivet om vurdering og håndtering av flomrisiko.

3.4.2 Langvarig tørke

En tørke – i motsetning til vannmangel – er et uforutsigbart naturfenomen. Det at det oppstår tørke, er ikke forårsaket av menneskelig virksomhet. Imidlertid kan konsekvensene av en tørke forsterkes av feil forvaltningspraksis. Mottiltak og forebyggende tiltak kan iverksettes for å redusere, og potensielt unngå, konsekvensene av en tørke når den forekommer, men ingen tiltak kan gjøre at man unngår en tørke.

Selv om det ikke alltid er enkelt i praksis, må landene skille mellom virkningene av langvarig tørke, som er rene naturfenomener, og virkningene av menneskelig virksomhet.

"Langvarig" tørke bør skilles klart fra ikke-langvarig tørke. Forholdene ved en langvarig tørke, dvs. omstendigheter som er usedvanlige eller som ikke med rimelighet kan forutses, bør være dokumentert, ettersom normale tørre hydrologiske forhold bør tas opp i referansevilkårene. Relevante indikatorer som er identifisert på EU-plan, er nødvendige for å tilrettelegge for en felles forståelse av "langvarig tørke", i likhet med kriterier for å definere "ekstrem flom". Flere opplysninger finnes i vedlegg III.

3.5 Viktige momenter vedrørende artikkel 4 nr. 7

I henhold til artikkel 4 nr. 7 kan det anvendes unntak for **nye inngrep** og **ny bærekraftig menneskelig virksomhet**. Før hovedprinsippene for anvendelse av artikkel 4 nr. 7 forklares, presenteres noen vanlige definisjoner:

- ... **Nye inngrep**: Artikkel 4 nr. 7 har betydelig innvirkning på ny utbygging og nye inngrep. Inngrep i de fysiske egenskapene til vannforekomster betyr endringer i deres hydromorfologiske egenskaper. Konsekvensene kan være en direkte følge av inngrepet eller endringen, eller kan følge av endringer i vannkvaliteten som skyldes inngrepet eller endringen. Vannkraftverk, flomsikring og framtidige skipsfartsprosjekter

²⁵ Dette omfatter imidlertid ikke slike tilfeller av kystflom der forringelse, som følge av kysterosjon, kan være permanent.

omfattes for eksempel av denne bestemmelsen. Dessuten kan de hydromorfologiske egenskapene til damanlegg som er opprettet for vannkraft og vannforsyning, påvirke oksygen- og temperaturforholdene, noe som fører til en forringelse av økologisk tilstand i det oppdemmede vannet og nedstrøms i elven. Disse kan være forskjellige fra forholdene i en naturlig vannforekomst.

Konsekvensene av disse inngrepene og endringene kan være begrenset til vannforekomstene der endringsarbeidet pågår, eller strekke seg til vannforekomster utenfor der endringsarbeidet pågår. Uttak av vann fra en grunnvannsforekomst kan for eksempel gi skadevirkninger i en tilknyttet overflatevannforekomst.

- ... Ny bærekraftig menneskelig virksomhet: Direktivet gir ikke en definisjon av denne virksomheten. Generelt kan ikke slik virksomhet defineres i seg selv gjennom et utvalg av kriterier eller retningslinjer, men er en ramme gitt gjennom kravene til relevant beslutningsprosess gjennom en åpen og fastlagt framgangsmåte. Den nøyaktige definisjonen av en virksomhet som hører inn under bærekraftig utvikling, vil dermed avhenge av tidspunkt, skala, involverte interessenter og tilgjengelig informasjon. Relevante prosesskrav gis i selve vanddirektivet, i den strategiske miljøvurderingen, miljøkonsekvensanalysen og "Århus"-direktivene, og bør innrettes etter prinsippene i EF-traktaten, som er *"forurensere betaler-prinsippet, føre var-prinsippet og forebyggende tiltak, og prinsippet om å redusere forurensning ved kilden"*. Veiledende prinsipper om bærekraftig utvikling kan finnes i Oppdatert EU-strategi for bærekraftig utvikling (EU SDS), som ble vedtatt av Rådet i juni 2006²⁶. Dessuten bør beslutningsprosessen følge prinsippet for "god forvaltning", herunder konsekvens i politikken, sosial integrasjon og innsyn, og gjøre best mulig bruk av tilgjengelige alternativer. En felles framgangsmåte i forhold til utbygging av små bedrifter/virksomheter som påvirker samme vannforekomst kan vurderes ved anvendelse av artikkel 4 nr. 7 annet strekpunkt.
- ... Forringelse av tilstand eller potensial: Den økologiske tilstanden (eller potensialet) til en vannforekomst er uttrykt som "klasser" (dvs. svært god, god, moderat, utilfredsstillende eller dårlig). Økologisk tilstand og potensielle klasser er opprettet på grunnlag av bestemte kriterier og grenser i samsvar med vedlegg V i vanddirektivet. Innenfor rammen av artikkel 4 nr. 7, viser målene for forebygging av forringelse av økologisk status (eller potensial) til endringer mellom klasser i stedet for innenfor klasser. Landene trenger derfor ikke å anvende artikkel 4 nr. 7 til negative endringer innenfor en klasse.
- ... Midlertidige virkninger: Svingninger i forholdene for vannforekomster kan noen ganger skje som følge av kortvarig menneskelig virksomhet, som bygge- eller vedlikeholdsarbeid. Hvis forholdene for hver berørt vannforekomst påvirkes negativt i bare et kort tidsrom og gjenopprettes i løpet av kort tid²⁷ uten behov for eventuelle gjenopprettingstiltak, vil ikke slike svingninger utgjøre noen forringelse av tilstand. Det vil ikke være påkrevd med anvendelse av artikkel 4. nr. 7.

Det er for eksempel ikke nødvendig å gjøre noe med midlertidige virkninger på grunn av inngrepet i byggefasen dersom det ikke kan forventes noen forringelse av tilstand eller potensial etter dette i vannforekomsten eller i deler av vannforekomsten.

Artikkel 4 nr. 6 fastslår, på visse vilkår, et unntak for midlertidig forringelse av tilstanden til vannforekomster under visse omstendigheter som er usedvanlige eller

²⁶ Finnes på: <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/06/st10/st10117.en06.pdf>

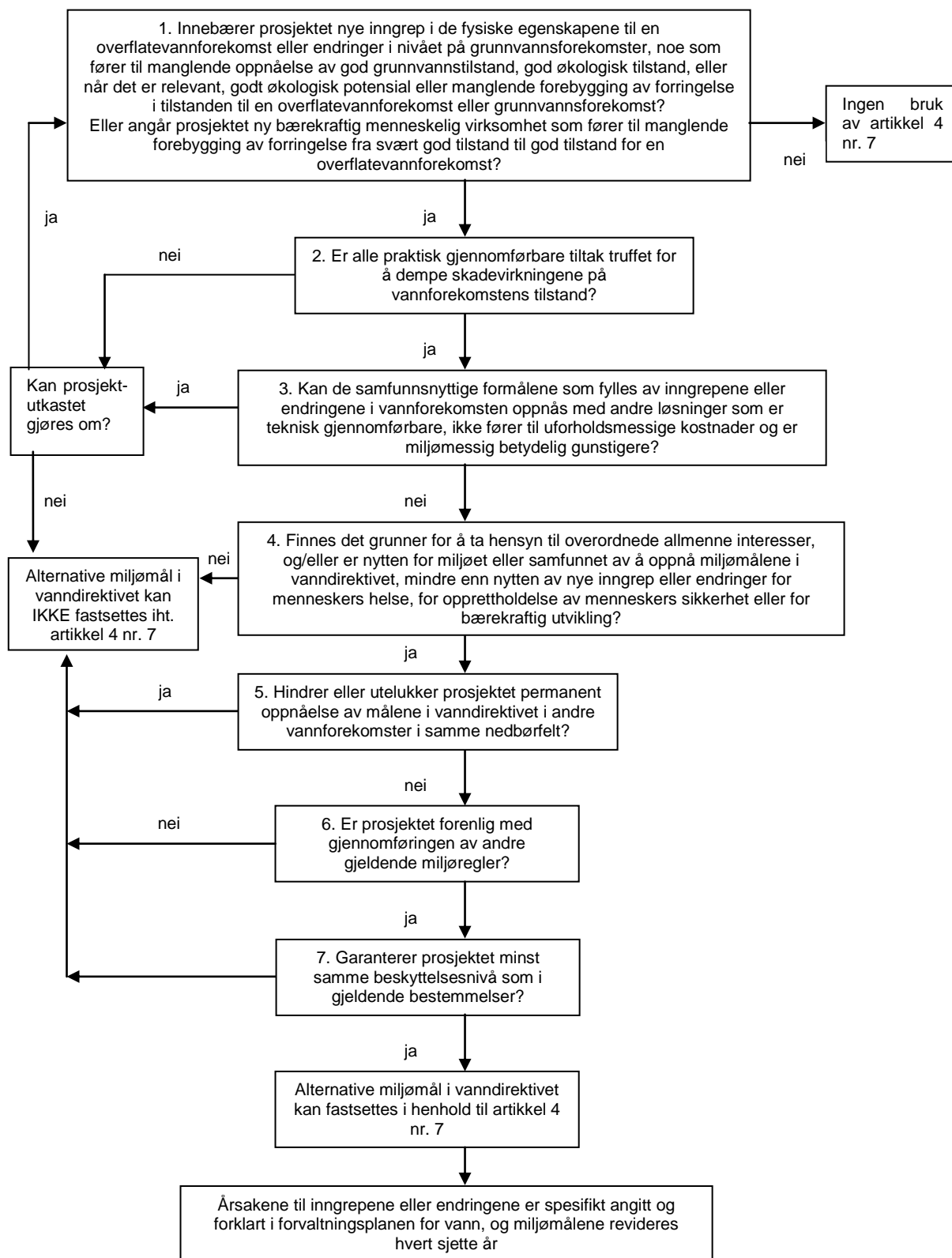
²⁷ Det vil ikke bli gitt noen definisjon av "kort tid". Imidlertid kan frekvensene nevnt for overvåkingsprogrammene (vedlegg V 1.3.4 og 2.2.3) fungere som en angivelse.

som ikke med rimelighet kunne forutses. Et unntak i henhold til artikkel 4 nr. 7 vil ikke være nødvendig i de tilfeller der et unntak i henhold til artikkel 4 nr. 6 får anvendelse.

- ... Småskalaprosjekter: Størrelsen på prosjektet er ikke det relevante kriteriet for å utløse artikkel 4 nr. 7. Den relevante framgangsmåten er å vurdere om et bestemt prosjekt, uansett hvor viktig det er, vil føre til forringelse av tilstanden for en overflatevannforekomst eller grunnvannsforekomst eller hindre oppnåelsen av god økologisk tilstand, godt økologisk potensial eller god grunnvannstilstand, eller gå fra svært god tilstand til god tilstand for en overflatevannforekomst. Dermed kan prosjekter av enhver størrelse falle inn under artikkel 4 nr. 7. Men når det gjelder små prosjekter som ikke hører inn under virkeområdet for EIA-direktivet (85/337/EØF), kan en felles framgangsmåte benyttes for å redusere vurderingsbyrden.

I tillegg til forklaringene over, er vilkårene for hvordan artikkel 4 nr. 7 kan anvendes, presentert i figuren nedenfor etter en trinnvis plan. Dette flytskjemaet har som mål å være et praktisk redskap, når anvendelsen av artikkel 4 nr. 7 vurderes.

Sammenlignet med den eksakte teksten i direktivet (artikkel 4 nr. 7 bokstav c), er rekkefølgen av boks 3 og 4 endret. Dette er gjort av to grunner. For det første at betraktningene i boks 2 og 3 kan føre til tilpasninger av prosjektet. Dette er ikke tilfelle for betraktningene i boks 4 og videre. For det andre, boks 3 viser til prosessen med å søke alternativer, noe som bør gjøres i en tidlig fase av utkastet til prosjekt, når bedre alternativer er tilgjengelige.

Figur 4: Eksempel på en trinnvis prosedyre, som bør gjøre det mulig å revurdere den potensielle identifikasjonen av en bærekraftig virksomhet som utføres i starten.

På samme måte som for alle unntak fra vanddirektivet, får ikke artikkel 4 nr. 7 anvendelse når bestemmelsene i artikkel 4 nr. 8 og 9 ikke er oppfylt. Med andre ord, bruk av unntakene er tillatt når de garanterer minst samme beskyttelsesnivå som gjeldende bestemmelser²⁸, og

²⁸ I originalteksten: "eksisterende fellesskapsregler".

forutsatt at de ikke permanent utelukker eller hindrer oppnåelsen av de mer omfattende målene i vanddirektivets artikkel 1, for andre vannforekomster innenfor samme vannregion.

I avsnittene som følger, er de forskjellige forhold rundt vurderingen i artikkel 4 nr. 7 forklart mer detaljert.

3.5.1 Praktiske tiltak for å redusere uønskede skadevirkninger

Som angitt i boks 2 i figur 5, er alle praktiske tiltak truffet for å redusere skadevirkningene på vannforekomstens tilstand. Ettersom artikkel 4 nr. 7 bare krever avbøtende tiltak, er det i begynnelsen viktig å skille klart mellom:

- Avbøtende tiltak, som sikter mot å redusere eller til og med unngå skadevirkninger på vannforekomstens tilstand, og
- Kompenserende tiltak, som sikter mot å kompensere i en annen vannforekomst, "de netto negative virkningene" av et prosjekt og dets tilhørende mottiltak.

Artikkel 4 nr. 7 krever ikke kompenserende tiltak.

Med "tiltak" menes potensielt en lang rekke tiltak i alle utviklingsfaser, herunder vedlikeholds- og driftsvilkår, anleggsutforming, gjenoppretting og oppretting av habitater.

Ordlyden "alle praktiske tiltak", tilsvarende uttrykket "praktiske" som brukes i annen lovgivning, antyder at disse mottiltakene bør være teknisk gjennomførbare, ikke føre til uforholdsmessige kostnader, og er forenlige med nye inngrep eller bærekraftig menneskelig virksomhet.

3.5.2 Hensyn til overordnede allmenne interesser

Som angitt i boks 4, når artikkel 4 nr. 7 får anvendelse, er disse inngrepene eller endringene begrunnet med hensynet til overordnede allmenne interesser. Dette begrepet er også brukt i habitatdirektivet (92/43/EØF) og annen EF-lovgivning. Selv om det ikke foreligger noen rettspraksis fra De europeiske fellesskaps domstol om anvendelse av dette begrepet i habitatdirektivet, kan Europakommisjonens "Methodological guidance on the provisions of Article 6.3 and 6.4 of the Habitats Directive 92/43/EEC: Assessment of plans and projects significantly affecting Natura 2000 sites"²⁹, til dels avklare dette. Det er rimelig å anse at hensynet til overordnede allmenne interesser³⁰ viser til situasjoner der forberedte planer eller prosjekter viser seg å være avgjørende innenfor rammen av:

- Tiltak eller politikk som sikter mot å verne om grunnleggende verdier for borgernes liv (helse, sikkerhet, miljø).
- Grunnleggende politikk for staten og samfunnet.
- Utføring av virksomhet av økonomisk eller sosial art, som oppfyller særlige forpliktelser innen offentlige tjenester.

Dessuten vil offentlig deltakelse i betydelig grad bidra til å bestemme hensynet til overordnede allmenne interesser³¹.

²⁹ Noen betraktninger rundt definisjonen av "hensynet til den allmenne interesse" kan finnes på http://europa.eu.int/comm/environment/nature/nature_conservation/eu_nature_legislation/specific_articles/art6/index_en.htm

³⁰ Bemerk at betraktningen om "hensynet til den allmenne interesse" bare gjelder for første del av artikkel 4 nr. 7 bokstav c), ikke til andre del.

³¹ Se veileder nr 8: Offentlig deltakelse i forbindelse med rammedirektivet for vann (Public Participation in relation to the Water Framework Directive) på http://forum.europa.eu.int/Public/irc/env/wfd/library?!=/framework_directive/guidance_documents

3.5.3 *Nytten av nye inngrep sammenlignet med nytten for miljøet*

I boks 4 spørres det om nytten for miljøet og samfunnet ved oppnåelse av målene nevnt i artikkel 4 nr. 1 (i direktivet), er mindre enn nytten av de nye inngrepene eller endringene for menneskers helse, for opprettholdelse av menneskers sikkerhet eller for bærekraftig utvikling. Nyttens av å oppnå miljømålene i artikkel 4 omfatter:

- I tilfelle forringelse av tilstand, nytten og mulighetene som er gått tapt som følge av forringelse av tilstand (f.eks. tap av biologisk mangfold), og
- I tilfelle manglende oppnåelse av god tilstand eller potensial, den nytten som ville ha oppstått dersom oppnåelsen av god tilstand eller god økologisk tilstand ikke ble hindret (f.eks. drikkevannsforsyning er ikke lenger mulig).

"Vannkostnadene" (negativ nytte) må gå i balanse med den potensielle nytten og andre kostnader (økt bruk av andre naturressurser, herunder globale virkninger) av de nye inngrepene og endringene for menneskers helse, for opprettholdelse av menneskers sikkerhet eller for bærekraftig utvikling. Dermed må andre kategorier av mulig nytte og mulige kostnader vurderes, og om mulig beregnes.

Som konklusjon er en analyse av nytten og kostnadene av prosjektet, tilpasset til kravene i direktivet, nødvendig for gjøre det mulig å vurdere om nytten for miljøet og samfunnet av å hindre forringelse av tilstand, eller av å gjenopprette en vannforekomst til god tilstand, oppveies av nytten av de nye inngrepene eller endringene for menneskers helse, opprettholdelse av menneskers sikkerhet eller for bærekraftig utvikling.

Dette betyr ikke at det vil være nødvendig å beregne i penger eller også kvantifisere alle kostnader og all nytte for å foreta en slik vurdering. Den korrekte blandingen av kvalitativ og kvantitativ informasjon, og i noen tilfeller i penger, bør avhenge av hva som er nødvendig for å foreta en vurdering, og hva som er rimelig og gjennomførbart å innhente.

3.5.4 *Artikkel 4 nr. 7 og utpeking av sterkt modifiserte vannforekomster*

Etter at en ny hydromorfologisk endring har intruffet, er det mulig at vannforekomsten kan utpekes som en sterkt modifisert vannforekomst i samsvar med artikkel 4 nr. 3 i den neste planleggingssyklusen. Det finnes ingen krav om at utpekingen må vente til offentliggjøringen av den neste forvaltningsplanen for vann. Imidlertid **kan ikke vannforekomster utpekes som sterkt modifiserte vannforekomster før det nye inngrepet har funnet sted**, på grunn av den forventede betydelige hydromorfologiske endringen.

Etter anvendelsen av artikkel 4 nr. 7 og i tilfelle utpeking av nye, sterkt modifiserte vannforekomster, bør den trinnvise framgangsmåten som er utviklet i Veileder om sterkt modifiserte vannforekomster, få anvendelse uten trinnet om midlertidig identifikasjon.

3.5.5 *Rapportering av artikkel 4 nr. 7 i forvaltningsplanen for vann og offentlig høring*

Vedlegg VII i vanndirektivet beskriver informasjonen som skal tas med i forvaltningsplanen for vann. I henhold til punkt A.4 må nåværende tilstand for vannforekomstene vurderes som resultat av overvåkingsprogrammene. I henhold til punkt A.5 må miljømålene som er opprettet for overflatevann og grunnvann, føres opp på listen, herunder identifikasjon av bruken av unntakene og de tilhørende opplysningene som kreves i artikkel 4.

Risikoen for at forringelse av tilstand inntreffer, bør vurderes når et nytt inngrep eller endring blir vurdert. Vurderingen av risiko bør bygge på de beste opplysningene som er tilgjengelige om tilstanden til de vannforekomstene hvis tilstand trolig vil bli påvirket av det foreslåtte

prosjektet. Slike opplysninger bør omfatte de siste opplysningene fra overvåkingsprogrammene som kreves i artikkel 8, og opplysninger som er innhentet fra eventuelle miljøkonsekvensanalyser som er utført for prosjektet.

Dessuten, i henhold til artikkel 4 nr. 7 bokstav b), finnes det en generell bestemmelse om at "årsakene til endringene er spesifikt angitt i den forvaltningsplanen for vann som kreves i henhold til artikkel 13, og målene revideres hvert sjette år". Dette er en rapporteringsplikt, og det betyr ikke at landene må vente til offentliggjøringen av forvaltningsplanen for vann før de tillater at et nytt fysisk inngrep eller ny bærekraftig utviklingsvirksomhet kan gå videre. I mange tilfeller vil prosjekter bli utarbeidet innenfor seksårszyklusen for forvaltningsplanen for vann.

For inngrep og endringer som omfattes av direktivet om miljøkonsekvensanalyse, må landene sikre at den berørte allmennheten får mulighet til å uttrykke sine synspunkter før prosjektet settes i gang.

Selv om tidsplanen for et prosjekt er slik at samråd om forvaltningsplanen for vann ikke vil gjøre det mulig for interesserte parter å uttrykke sitt syn før disse beslutningene, krever artikkel 14 at landene oppmuntrer til at alle interesserte parter deltar aktivt ved gjennomføringen av direktivet. Det anbefales at landene sørger for at det gis slike muligheter i forbindelse med prosjekter som ligger utenfor rammen av direktivet for miljøkonsekvensanalyse, men som likevel trolig vil føre til forringelse av tilstand eller hindre oppnåelse av god økologisk tilstand, godt økologisk potensial eller god grunnvannstilstand.

Informasjonen som gis gjennom slike samråd, vil hjelpe landene i sin vurdering av hvorvidt unntaksvilkårene er oppfylt, og vil redusere sannsynligheten for at interesserte parter vil utfordre den påfølgende beslutningen.

Dersom et inngrep eller en endring settes i gang midt i planleggingssyklusen for vann, må grunnen til dette inngrepet eller denne endringen angis i den påfølgende revisjonen av forvaltningsplanen for vann.

4 Konklusjoner

Arbeidet med miljømål og unntak ble startet i 2005 og har hatt betydelig framgang i de siste årene. Det er blitt tydelig at artikkel 4 i vanndirektivet står sentralt i denne lovgivningen og er svært viktig for å oppnå et høyt beskyttelsesnivå for våre vannforekomster som del av en bærekraftig vannforvaltning, noe som også tar hensyn til de sosiale og økonomiske behovene og realitetene. Dette dokumentet samler det fruktbare arbeidet under vanndirektivets felles gjennomføringsstrategi angående unntak.

I mellomtiden skaffer landene seg praktisk erfaring gjennom anvendelsen av artikkel 4, og forbereder seg på nødvendige drøftelser som del av den offentlige høringen. Samtidig som det erkjennes at startpunkter, strategier og framgangsmåter er forskjellige over hele Europa, er det viktig at de underliggende grunnene og data for beslutningsprosessen er oversiktlige, og at unntakene ikke brukes som en generell unnskyldning. I mange tilfeller kan det være mer effektivt å drøfte proaktivt hvilke tiltak som kan iverksettes for å forbedre den gjeldende situasjonen, i stedet for hvilke argumenter og hvilken administrativ innsats som kan brukes for å unngå å iverksette tiltak.

Dermed, når "god tilstand" kanskje ikke kan oppnås eller "forringelsen av gjeldende tilstand" er mulig, er ikke det *å ikke gjøre noe* noe alternativ! Dette dokumentet sikter mot å bidra til denne positive og proaktive holdningen ved gjennomføringen av vanndirektivet, og dermed bidra til bærekraftig vannforvaltning.

Prosessen med å fastsette miljømål stopper ikke etter den første planleggingssyklusen, men er dynamisk og gjentakende, noe som innebærer at den bør utvikles ytterligere og forbedres på grunnlag av erfaringene fra den første forvaltningsplanen for vann. Det er sannsynlig at antallet vannforekomster der unntak får anvendelse, vil synke i løpet av andre og tredje planleggingssyklus, men anvendelsen må tilpasses hver gang.

Det kan være nødvendig å fortsette arbeidet med unntak i årene som kommer, basert på de praktiske erfaringer og eksempler man får i løpet av den første planleggingssyklusen.

VEDLEGG

Vedlegg I: Nytte og kostnader

En analyse av nytten og kostnadene av tiltak for å oppnå vanddirektivets miljømål, kan være nødvendig for å støtte vurderingen som skal gjøres av unntakene fra disse miljømålene. Det bør gjøres en rimelig innsats for å samle inn opplysninger om forskjellige typer nytte og kostnader, herunder den rette blandingen av kvalitative og kvantitative opplysninger, og i penger. I tillegg bør det brukes tilgjengelige opplysninger, for eksempel fra nytte- og kostnadsanalysen. I alle tilfeller skal dataene brukes på en oversiktlig måte, som viser hvordan analysene og beregningene er blitt utført.

Nedenfor finnes det mer detaljert informasjon om nytte og kostnader innenfor rammen av vanddirektivet. Nyttig veiledning om type av nytte og kostnad og hvordan de kan analyseres, ble også framlagt i **arbeidsgruppen for økonomisk veileder**. Se avsnitt 2 og 3 samt vedlegg D i denne veilederen³².

I tillegg til WATECO-veilederen, gir Undersøkelser av nytte og kostnad knyttet til gjennomføringen av rammedirektivet for vann ("**Study on Costs and Benefits associated with the implementation of the Water Framework Directive**") av 2007³³ nyttig informasjon om typer av nytte og kostnader og metodikken for nytte- og kostnadsanalyser (i hovedsak kapittel 3). Metodikk som brukes i dag for å anslå samlet nytte og kostnad ved gjennomføring av vanddirektivet ble undersøkt, og det ble utarbeidet anbefalinger om hvilke kostnader og nytteverdier som skal tas med, og hvordan de skal evalueres. Forhold som gjelder sammenligning og sammenlegging av nytte og kostnader, ble også skissert.

I.1 Nytte

Miljømålene som er fastsatt i vanddirektivet, skal sikre langsiktig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannressurser, og hindre ytterligere forringelse. Oppnåelsen av disse miljømålene vil gi en lang rekke fordeler og sosioøkonomiske gevinster for denne og kommende generasjoner. Når forholdsmessigheten av kostnader som kreves for å oppnå miljømålene, undersøkes, både kan og bør denne nytten tas i betraktning. Noen eksempler på slik nytte er ført opp nedenfor:

- Beskyttelse og forbedring av helse og biologisk mangfold i vannøkosystemene (særlig ettersom god økologisk tilstand krever god kvalitet i dette økosystemets struktur og funksjon).
- Beskyttelse av menneskers helse gjennom vannrelatert eksponering (f.eks. gjennom drikking, drikkevarer og matvareproduksjon, bading og konsum av fisk, skaldyr og sjømat).
- Lavere kostnader for vannbruk, for eksempel vannforsyning eller fiskeri og mer kostnadseffektivt oppnådde forbedringer ved å redusere kostnadene til gjenoppretting og utbedring (f.eks. drikkevannsforsyning, sedimentforurensning).
- Forbedring av effektiviteten til vannpolitikken på grunnlag av "forurenseren betaler-prinsippet" (særlig gjennom adekvat vannprisingspolitikk og kostnadseffektiv vurdering av tiltak, for eksempel: reduksjon av vannforbruk per innbygger).
- Økt kostnadseffektivitet i vannforvaltningen, særlig tiltak for å gjennomføre og anvende for eksempel nitratdirektivet, direktivet om rensing av avløpsvann fra byområder og IPPC-direktivet.

³²

http://circa.europa.eu/Public/irc/env/wfd/library?l=/framework_directive/guidance_documents/guidancesnos1seconomics/ EN 1.0 &a=d

³³

http://circa.europa.eu/Public/irc/env/wfd/library?l=/framework_directive/thematic_documents/economic_issues/benefits_implementation/report_sept12pdf/ EN 1.0 &a=d

- Integriert vannforvaltning – slik den presenteres i vanndirektivet – burde hjelpe myndighetene med å maksimere den økonomiske og sosiale nytteverdien av vannressursene på en rettferdig måte, i stedet for å gjenta de feilaktige og fragmenterte framgangsmåtene fra tidligere, som håndterte problemene på lokalt, og vanligvis midlertidig, grunnlag. Dette bør blant annet føre til at det utarbeides flere kostnadseffektive tiltak for å oppfylle miljømålene i annen EU-lovgivning (se over). Særlig for nye medlemsstater er kostnadsbesparingspotensialet stort, og leksen fra erfaringene i EU15 er lært³⁴.
- Forbedring av livskvaliteten ved å øke nytteverdien av overflatevann i nærmiljøet (f.eks. for gjester, turister, vannsport, naturvernere) og ved å øke dets verdi som ikke er knyttet til bruk, og all tilhørende nytte som ikke er omsettelig.
- Demping av skadevirkninger av **klimaendring og sikkerheten av vannforsyninger** (f.eks. gjennom framtidsrettet planlegging i vannforvaltning, forvaltning av vannetterspørsel og -tilbud samt mottiltak mot flom og tørke).
- Ordninger for å ta opp **konflikter og regionale ulemper** ved å balansere interessene til forskjellige vannbrukere og utvikle like vilkår for vannbrukere i hele EU³⁵ (særlig ved å ta opp og forvalte all etterspørsel etter vannressurser fra drikkevannsforsyningen, jordbruks- og industriformål, skipsfart, vannkraft osv. på en ensartet og sammenlignbar måte).
- Fremme bærekraftig bruk, og dermed **skape jobber** (f.eks. innenfor økoturisme, fiskeri, miljøteknologi og naturvern).

Noen av disse fordelene er finansielle, som kostnadsbesparelsene for vannforsyning (økonomiske fordeler), og kan derfor uttrykkes i penger, eller dersom innhenting av de tilsvarende dataene krever en uforholdsmessig innsats, kan de i det minste anslås. Imidlertid er det på grunnlag av eksisterende metodikk vanskelig å tilskrive en pengemessig verdi til mange typer av miljømessig og sosial nytte. Det eksisterende informasjonsarket om "Environmental and Resource Costs" forklarer mange begreper og skisserer en del eksempler på hvordan de kan måles i pengeverdi. Et annet nyttig redskap er "Millennium Ecosystem Assessment Report"³⁶, som inneholder vesentlig informasjon om økosystemverdier i ferskvann samt en nyere studie "The Economics of Ecosystems and Biodiversity (TEEB)"³⁷, som angir størrelsen på kostnadene for drift av mange økosystemtjenester. Landene trenger å gjøre en innsats for å verdisette eller vurdere sosial og miljømessig nytte/kostnad på en mer hensiktsmessig måte enn tidligere. Uten dette er det sannsynlig at mange vurderinger av uforholdsmessige kostnader, som finner sted som del av gjennomføringen av vanndirektivet, vil være uriktige.

Imidlertid vil det ikke alltid være nødvendig å regne om all nytte og kostnad i penger. Landene vil måtte samle inn tilstrekkelig informasjon om nytte og kostnad for å ha en godt underlag for beslutningsprosessen, og ta hensyn til kostnadene knyttet til innsamling av relevant informasjon. Det er et behov for pragmatiske framgangsmåter for å kunne ta nytte i betraktning, når de pengemessige opplysningene er ufullstendige eller ikke fullt tilgjengelige. En del av disse nytteverdiene kan vurderes ved å bruke kvalitative opplysninger. I andre tilfeller kan et hensiktsmessig alternativ være anvendelsen av "føre var-prinsippet", eller det kan være mulig å foreta en kvalitativ vurdering av nytten, og veie den mot alle kostnadene.

³⁴ Se f.eks. EØS-rapporten om effektiviteten av retningslinjer for rensing av avløpsvann i utvalgte land: en EØS-forundersøkelse ("Effectiveness of urban wastewater treatment policies in selected countries: an EEA pilot study"). Endelig utkast av 19. april 2005.

³⁵ og med ikke-EU-land som deler et nedbørfelt med EU.

³⁶ <http://www.maweb.org/en/index.asp>

³⁷ http://ec.europa.eu/environment/nature/biodiversity/economics/index_en.htm

Det kreves mer arbeid for å oppnå en full vurdering av nytten (i penger eller annet) som stammer fra gjennomføringen av tiltakene i henhold til vanndirektivet. Det er forventet at f.eks. det pågående arbeidet med miljømessige kostnader (både innenfor gjennomføringen av vanndirektivet samt i en bredere ramme) vil forbedre denne situasjonen.

I.2 Kostnader

Samtidig som de betydelige nytteverdiene erkjennes, kan det å oppnå miljømål medføre ytterligere kostnader for den vannbruken eller "pådriverne" som har negativ virkning på vannmiljøet, eller de som har nytte av forbedringer, og som – fram til nå – ikke har bidratt til å gjøre noe med slike virkninger (f.eks. ved ikke å betale for vannbruken). For nærværende er disse potensielle kostnadene av forskjellige grunner ikke kjent. For det første er det umulig å fastslå kostnadene før kriteriene for miljømålene er tilgjengelige. Vannkvaliteten må overvåkes i samsvar med direktivet. Bare når overvåkingsresultatene sammenlignes med miljøstandardene (som definert i vedlegg V til vanndirektivet) vil det bli mulig å vurdere "avstanden til målet" og dermed de påkrevde investeringene. For det andre er kostnadene i stor grad avhengig av valg av instrumenter og kombinasjonen av tiltak som landene vil bruke. For det tredje er anvendelsen og håndhevelsen av annen lovgivning for beskyttelse av vann, særlig direktivet om rensing av avløpsvann fra byområder, nitratdirektivet og drikkevanndirektivet, ikke tilstrekkelige i en rekke land, og dermed blir kostnader knyttet til gjennomføring av disse, lett men feilaktig lagt til kostnadene for å gjennomføre vanndirektivet. Til slutt er det ikke alltid mulig å skille mellom kostnadene til vannforvaltning som påløper på grunn av gjennomføringen av vanndirektivet, og kostnadene som ville ha påløpt i fravær av vanndirektivet. Imidlertid er dette skillet svært viktig for å utføre de forskjellige kostnadsanalysene. Kostnadene ved grunnleggende tiltak i henhold til gjeldende bestemmelser (herunder eksisterende vannrelaterte EF-direktiver: avløpsvanndirektivet, IPPC-direktivet, nitratdirektivet osv.) kan ikke tas med i analysen for begrunnelse av unntak.

Uavhengig av mangelen på konkrete kostnadsoverslag, omfatter vanndirektivet ordninger for at de sosioøkonomiske virkningene tas opp på en korrekt måte i beslutningsprosessen og at det laveste kostnadsalternativet velges. Måten slike betraktninger tas opp i direktivet på, er i hovedsak gjennom de ovennevnte unntakene og utviklingen av tiltaksprogrammet som en integrert del av planleggingsprosessen.

Dersom det er tilstrekkelig bevis på at kostnadene ser ut til å være uforholdsmessige, er nøye vurdering og balansert beslutningsprosess angående nytte og kostnader, en integrert del av vanndirektivet, særlig gjennom den trinnvise prosedyren for unntaksvurdering.

Dessuten, når det gjelder betraktningene i miljømålene, er de sosioøkonomiske sidene, og særlig **kostnadseffektiviteten**, en sentral del i utviklingen av tiltaksprogrammet. Landene bør forsøke å sikre at kombinasjonen av tiltak for å oppnå miljømålene, fører til det laveste kostnadsalternativet etter at miljø- og ressurskostnader er blitt gitt tilstrekkelig oppmerksomhet og vurdering. Slike framgangsmåter, som bør få anvendelse på ulike nivåer (nasjonalt, vannregion, vannområde, eller vannforekomst), gir tilstrekkelig fleksibilitet til å ta opp problematiske forhold.

Dessuten omfatter de foreslåtte alternativene bruken av visse unntak, og det foreslåtte tiltaksprogrammet må gir rom for **offentlig deltakelse** der alle interessenter oppmuntres til å være med.

Vanndirektivet tilrettelegger for miljømål som bør oppnås gjennom den mest kostnadseffektive kombinasjonen av tiltak. Vurdering av kostnadseffektivitet og offentlig deltakelse i de foreslåtte valgene, er de viktigste redskapene i denne prosessen.

Vedlegg II: Unntak i forbindelse med grensekryssende forhold

II.1 Prinsipper for anvendelse av unntak i forbindelse med grensekryssende forhold

Unntak kan anvendes i tilfeller der et bestemt land ikke kan beslutte angående grunnene til ikke å oppnå miljømålene, fordi de ligger utenfor landets kompetanse og jurisdiksjon. Når slike unntak får anvendelse, skal det tas hensyn til følgende prinsipper.

Samordningen som nevnt i vanddirektivets artikkel 2 nr. 4 og 5 eller som dekkes av andre deler av regelverket (f.eks. om luftkvalitet) bør være på plass, og er utnyttet i full grad for å løse problemet. Innenfor denne rammen bør de berørte landene samordne sin innsats for å benytte den mest kostnadseffektive løsningen for å løse det miljøproblemet som det kan kreves et unntak for. Dessuten må landet iverksette alle tiltak på sitt eget territorium som vil bidra til å oppnå god tilstand, og som ikke er uforholdsmessig dyre eller teknisk umulige.

Til slutt må landet dokumentere at grunnene til at miljømålene ikke er nådd, ligger utenfor dens jurisdiksjon og kompetanse. Dette kan for eksempel gjøres gjennom opplysninger som gis av det andre landet, og/eller gjennom opplysninger gitt av et overvåkingspunkt på grensen mellom de berørte landene eller på andre måter.

II.2 Grunner til å anvende unntak i forbindelse med grensekryssende forhold

Unntak i forbindelse med grensekryssende forhold kan være knyttet til forurensninger over landegrensene, men også til hydromorfologiske endringer eller andre økologiske virkninger over landegrensene, eller ved ekstremisitasjoner.

Forurensning over landegrensene ble særlig drøftet innenfor rammen av forhandlingene om Kommisjonens forslag til miljøstandarder for prioriterte stoffer³⁸, særlig når det gjelder følgende forhold:

- når miljøstandarder overskrides på grunn av forurensningsbelastningen som transporteres fra et oppstrømsland (uansett om dette landet er en EU-medlemsstat eller ikke) i grensekryssende elver,
- når miljøstandarder overskrides fordi langtransportert luftforurensning fører med seg store mengder forurensende stoffer (særlig tungmetaller og PAH) inn i det berørte landet³⁹,

I begge tilfeller kan overskridelsen av miljøstandarder "*ikke løses av dette landet*" ettersom forurensningskilden ligger utenfor landets kompetanse og jurisdiksjon. Så det virker mest sannsynlig at i disse tilfellene av forurensning over landegrensene, vil unntakene (artikkel 4 nr. 4, 5 og 6) få anvendelse. Land som er utsatt for forurensning over landegrensene gjennom havstrømmer eller nedfall fra atmosfæren, anses også som nedstrømsland (eller påvirkede land) innenfor rammen av avsnitt 3.2.7 og dette vedlegget.

³⁸ COM(2006) 397 endelig versjon av 17.7.2006; 2006/0129 (COD)

³⁹ Det bør bemerkes at andre EU-regler eller internasjonale regler eller avtaler kan få anvendelse på dette forholdet, for eksempel protokollene i henhold til UN-ECEs konvensjon om langtransportert grenseoverskridende luftforurensning.

II.3 Vilkår for unntakene i forbindelse med grensekryssende forhold

I likhet med anvendelse av unntakene på nasjonalt plan, må det dokumenteres dersom vilkårene i artikkel 4 nr. 4 og 5 er oppfylt. Det må i dette tilfellet utvises særlig oppmerksomhet når det gjelder artikkel 4 nr. 5 bokstav a): Anvendelsen av bokstav a) er klar i tilfeller der menneskelig virksomhet utføres innenfor et land, og der en vurdering av de miljømessige og sosioøkonomiske behovene til menneskelig virksomhet og dets alternativer blir utført. Når det gjelder grensekryssende forhold, finnes det ingen menneskelig virksomhet innenfor landets kompetanse som kan sammenlignes med en annen. Den menneskelige virksomheten som forårsaker forurensningen eller økologiske virkninger, ligger utenfor landets jurisdiksjon. Dermed gjelder ikke dette vilkåret i tilfelle forurensning eller økologiske virkninger over landegrensene.

Artikkel 3 i vanndirektivet

Artikkel 3 nr. 4 i vanndirektivet krever at landene sørger for samordning av kravene for å oppnå miljømålene for internasjonale nedbørfelt innenfor EUs territorium. For internasjonale nedbørfelt som til dels ligger utenfor EUs territorium, går kravet ut på å "forsøke å etablere hensiktsmessig samarbeid". Det er åpenbart at dette omfatter samordning av anvendelsen av unntak. Det er særlig relevant at samordningen sørger for at alle relevante opplysninger og data blir utvekslet mellom landene. Hvis for eksempel oppstrøms-landet har til hensikt å anvende et unntak på sitt territorium, bør nedstrømslandet bli informert så snart som mulig, og tilgang til all informasjon bør garanteres. De internasjonale elvekonvensjonene og andre relevante internasjonale avtaler spiller en viktig rolle i å fremme og forbedre denne informasjonsutvekslingen.

Artikkel 12 i vanndirektivet

I tilfeller når grunnene til ikke å oppnå god tilstand ikke kan løses av et land siden de ligger utenfor landets kompetanse og jurisdiksjon, omfatter vanndirektivet bestemmelsen i artikkel 12 om "**Problemer som ikke kan løses av det enkelte land**". Artikkel 12 fastsetter at:

"1. Dersom et land støter på et problem som har konsekvenser for vannforvaltningen, men som landet selv ikke kan løse, kan den underrettede Kommisjonen og eventuelle andre berørte land om dette, eventuelt med anbefalinger om hvordan problemet kan løses.

2. Kommisjonen skal svare på slike underretninger eller anbefalinger fra et land innen seks måneder."

Artikkel 12 kan påberopes for forskjellige situasjoner knyttet til unntak. Den kan for eksempel få anvendelse der det ikke er gitt noen opplysninger om unntak, eller den kan anvendes for å løse det problemet som det er behov for at et naboland anvender et unntak. Artikkel 12 kan påberopes samtidig når unntaket anvendes i utkastfasen av forvaltningsplanen for vann.

Den mulige reaksjonen fra Kommisjonen vil variere alt etter problemets art.

Framleggelse av dokumentasjon

Det viktigste forholdet både ved anvendelse av unntaket og ved påberopelse av artikkel 12, er **framleggelse av dokumentasjon** på at landet har truffet alle rimelige tiltak for å oppfylle de rettslige forpliktelsene.

Ved anvendelse av unntak må grunnene til dette nevnes i forvaltningsplanen for vann. Dessuten er det viktig å informere nabolandene så snart som mulig om mellomliggende trinn knyttet til dokumentasjonen, de mellomliggende målene og den forventede utviklingen, for å gjøre det mulig for nabolandene å tilpasse sin egen forvaltningsplan for vann.

Når et land underretter Kommisjonen i henhold til artikkel 12, må den gi opplysninger som støtter argumentene og gjør det mulig for Kommisjonen å bekrefte at manglende oppnåelse av et miljømål er tydelig forbundet med grensekryssende forhold eller andre slike

grensekryssende virkninger. Generelt kan en slik framleggelse av dokumentasjon oppnås gjennom en hensiktsmessig og målrettet overvåkingsstrategi eller en omfattende risikoanalyse i samsvar med artikkel 5 og vedlegg II til vanndirektivet.

Vedlegg III: Bakgrunnsinformasjon om langvarig tørke

Forvaltningsplanen for tørke, herunder landbruk, tørkeindikatorer og klimaendringer ("Drought Management Plan Report, including Agriculture, Drought Indicators and Climate Change") (kortform DMP-rapporten) fra ekspertnettverket for vannmangel og tørke, bemerker at det finnes forskjellige typer tørke. For anvendelse av unntak i samsvar med vanndirektivets artikkel 4 nr. 6, skal uttrykket som brukes, være "langvarig tørke". Samtidig som det er vanskelig å finne en altomfattende definisjon av hva en "langvarig tørke" er, vil det være nyttig å styrke den allmenne forståelsen for anvendelse av uttrykket innenfor rammen av unntakene i vanndirektivet.

Som vanndirektivet angir i artikkel 4 nr. 6, landene erklære en "midlertidig forringelse" av oppnåelsen av miljømålene i artikkel 4 nr. 1 på grunnlag av følgende vilkår:

- Det er en følge av naturgitte hendelser (naturfenomener) eller *force majeure* som er usedvanlige eller som ikke med rimelighet kunne forutses, og som revideres regelmessig (f.eks. gjennom oppfølging av tiltaksprogrammet og/eller forvaltningsplanen for tørke).
- Alle praktiske tiltak iverksettes for å unngå ytterligere forringelse (artikkel 4 nr. 6 bokstav a)).
- Tiltak som iverksettes under den langvarige tørken skal ikke være til hinder for gjenopprettingen av vannforekomsten etter den langvarige tørken, og er inkludert i tiltaksprogrammet (artikkel 4 nr. 6 bokstav c)).
- Tiltak for å gjenopprette vannforekomsten iverksettes så snart det er praktisk gjennomførbart, og inkluderes i neste revisjon av forvaltningsplanen for vann (artikkel 4 nr. 6 bokstav c) og d))
- Et sammendrag av virkningene av langvarig tørke er inkludert i forvaltningsplanen for vann (artikkel 4 nr. 6 bokstav e)).

Del 10 av dokumentet "Unntak fra miljømålene i henhold til rammedirektivet for vann, artikkel 4 nr. 4, 5 og 6" peker allerede på en del forhold angående unntaket i henhold til artikkel 5 nr. 6.

For det første er "langvarig tørke" en av de naturlige omstendighetene som unntakene i henhold til artikkel 4 nr. 6 kan få anvendelse på. Det pekes igjen på at **tørke – i motsetning til vannmangel – er et uforutsigbart naturfenomen**⁴⁰. Det at det oppstår tørke, er ikke noe som genereres av menneskelig virksomhet. Konsekvensene av en tørke avhenger av graden av bruk av ressursen i et bestemt nedbørfelt og kan forsterkes av feil forvaltningspraksis (dvs. forvaltning av vannressursen som ikke er bærekraftig). Enkelte mottiltak og forebyggende tiltak kan iverksettes for å (til dels) redusere virkningene av en tørke når den forekommer, men ingen tiltak kan gjøre at man unngår en tørke.

For det andre, det er allerede erkjent at landene må skille mellom virkningene av langvarig tørke, som er rene naturfenomener, og virkningene av menneskelig virksomhet, selv om dette ikke alltid er enkelt i praksis. Det er svært viktig for skikkelig forvaltningsplanlegging for vann og anvendelse av artikkel 4 nr. 6 å skille mellom den naturlige omstendigheten i seg selv og effekten av forvaltningspraksiser.

For det tredje angir unntaksdokumentet at for å skille mellom en "ikke langvarig tørke" og en "langvarig tørke", bør vilkårene for en langvarig tørke, dvs. naturgitte hendelser (naturfenomener) eller "force majeure" som er usedvanlige eller som med rimelighet ikke kan forutses, bør dokumenteres for å betegnes som "langvarig". Normale, tørre hydrologiske forhold bør tas opp i de økologiske referansevilkårene som er fastsatt i vanndirektivet.

⁴⁰ Se også underretningen om innsats mot vannmangel og tørke i Den europeiske union ("Addressing the challenge of water scarcity and droughts in the European Union") (COM(2007) 414)

Forvaltningsplanen for vann skal kunne håndtere ikke langvarig tørke uten at det er nødvendig å benytte unntakene i artikkel 4 nr. 6. Relevante kriterier er nødvendige for å tilrettelegge for en felles forståelse av "langvarig tørke" gjennom et avtalt sett av indikatorer (se nedenfor), i likhet med kriterier for å definere "ekstrem flom".

III.1 Identifikasjon av "langvarig tørke"

Kjennetegnene ved tørke kan variere i betydelig grad fra land til land og mellom regioner, og derfor er det ikke mulig å avtale felles verdier for indikatorer som kan brukes i alle tilfeller.

Ettersom omstendighetene for å erklære langvarig tørke er knyttet til en naturgitt hendelse (naturfenomen), bør indikatorer for langvarig tørke være knyttet til naturlige parametere (se artikkel 4 nr. 6 bokstav b)). Selv om det kan være en tidsforsinkelse mellom mangelen på nedbør og reduserte vannnivåer, f.eks. på grunn av jordens og vegetasjonens retensjonseffekt og treghetsvirkningene i akviferer, bør hovedparametrene for å definere langvarig tørke være knyttet til mangel på nedbør (minus evapotranspirasjon) i et bestemt tidsrom med hensyn til gjennomsnittet, og bør ta i betraktning aspekter som intensitet og varighet. Det er nødvendig å skille mellom selve tørken og virkningene av vannbruk og forvaltningspraksis.

Tilfeller av tørke som er del av normale, tørre hydrologiske forhold kan ikke anses som en "langvarig tørke" ettersom de ikke er "naturgitte hendelser (naturfenomener) *eller force majeure* som er usedvanlig eller som ikke med rimelighet kan forutses". Enhver indikator som brukes for å definere langvarig tørke og dermed for å utløse unntak i artikkel 4 nr. 6, bør bygge på en statistisk analyse av avviket i nedbør fra den gjennomsnittlige situasjonen (herunder intensitet og varighet), for å dokumentere at omstendighetene er som ved en langvarig tørke.

III.2 Håndtering av en langvarig tørke

Grunnen til å påberope et unntak i henhold til artikkel 4 nr. 6, er at en langvarig tørke kan påvirke tilstanden til en vannforekomst i betydelig grad og i løpet av et lengre tidsrom, slik at en midlertidig forringelse kan være uunngåelig, selv med anvendelse av beste praksis for vannforvaltning.

I tilfelle av en langvarig tørke, kan det være nødvendig å iverksette ekstraordinære tiltak, men de må ikke være til hinder for gjenopprettingen av vannforekomstens kvalitet når den langvarige tørken er over. Disse tiltakene må innlemmes i tiltaksprogrammet og/eller forvaltningsplanen for tørke. De fritar heller ikke fra at alle praktiske tiltak må iverksettes for å hindre ytterligere forringelse i vannforekomstens tilstand (se artikkel 4 nr. 6 bokstav a) og c)).

Dessuten, under den langvarige tørken og etterpå, må alle tiltak iverksettes med sikte på å gjenopprette vannforekomsten til tidligere tilstand så snart som det er praktisk gjennomførbart. Innenfor denne rammen er praktiske tiltak slike tiltak som er teknisk gjennomførbare og ikke uforholdsmessig dyre. Restriksjoner på vannbruk i forskjellige sektorer kan være et eksempel på tiltak som må iverksettes.

Å håndtere langvarig tørke innebærer å ta beslutninger angående fordeling av reduserte ressurser til både miljømessige behov og menneskelig virksomhets behov. I motsetning til under en ikke langvarig tørke, der miljømessige behov bør oppfylles til enhver tid slik at vanddirektivets miljømål oppnås, under en langvarig tørke, og forutsatt at vilkårene i artikkel 4 nr. 6 er oppfylt, kan prioriterte behov knyttet til menneskelig virksomhet (f.eks. drikkevannsforsyning) oppfylles midlertidig på bekostning av de miljømessige behovene, dvs.

at det kan tillates midlertidig at miljømålene ikke oppnås. Slike beslutninger må ta nøye hensyn til de miljømessige og sosioøkonomiske aspektene i samsvar med vilkårene i artikkel 4 nr. 6 bokstav a)-d).

Ved siden av de mulige virkningene på drikkevann, kan langvarig tørke føre til betydelige konsekvenser for all vannbruk, særlig vanning, vannkraft, tilførsel av kjølevann og annen industriell bruk, skipsfart og annen husholdningsbruk enn drikkevann (som hagevanning). Derfor bør det fastslås en klar prioritering av de viktigste bruksområdene⁴¹ på forhånd når det er pålagt bruksrestriksjoner trinnvist med økt varighet, intensitet og konsekvens av tørken. Viktig drikkevannsforsyning vil bli ansett å ha høy prioritet i perioder med langvarig tørke, og dette bør kombineres med høy prioritering for økologisk minstegjennomstrømning.

Alle andre tørkesituasjoner enn en langvarig tørke må håndteres uten anvendelse av artikkel 4 nr. 6, dvs. for vannforekomster der ikke langvarig tørke inntreffer, miljømålene må oppnås og ingen forringelse må finne sted. Derfor må vannbruken balanseres med vanntilgjengeligheten under disse tørre hydrologiske forholdene. Konsekvensene av ikke langvarig tørke må tas i betraktning i definisjonen av miljømålene i forvaltningsplanen for vann, og må tas opp i tiltaksprogrammet og/eller forvaltningsplanen for tørke. Den gjentakende prosessen i vanddirektivet omfatter en periodisk gjennomgåelse av disse målene og tilknyttede tiltak, for å ta hensyn til utviklingen av konsekvenser av disse hendelsene over tid.

Når det gjelder vannforekomster der omfanget av menneskelig virksomhet er slik at det skapes en permanent ubalanse mellom tilgjengelige ressurser og etterspørsel, og dersom oppnåelsen av miljømål ville være umulig eller uforholdsmessig dyr, kan muligheten til å anvende et unntak i artikkel 4 nr. 4 eller nr. 5 utforskes, forutsatt at vilkårene som er fastsatt i disse artiklene, er oppfylt.

III.3 Konsekvenser av tørke på økologi og annen vannbruk

For håndtering av tørke og for å avgjøre om det vil oppstå en midlertidig forringelse i tilfelle av langvarig tørke, er det nødvendig å undersøke konsekvensene av dette ekstreme fenomenet, både med hensyn til økologi og forskjellig menneskelig bruk av vann.

Nedenfor følger noen eksempler på konsekvensene for økologien ved lavt vannivå og høy vanntemperatur, for eksempel:

- Endringer i fisks utvikling og større antall dødsfall enn normalt. Enkelte perioder av året er svært kritiske for fisk, som reproduksjons- og migrasjonsperiodene.
- Økt algeoppblomstring på grunn av mangel på vann i elver og innsjøer på grunn av tørken. Imidlertid kan denne parameteren være vanskelig å skille fra for høye utslipp av næringsstoffer, som fører til eutrofiering.

Virkningene av tørke kan variere i stor grad, avhengig av eksisterende scenarier: nedbørfelt med lagring i akviferer som er direkte knyttet til vannforekomstene, og/eller regulerende infrastruktur (f.eks. reservoarer), kan være mindre sårbare for konsekvensene, mens nedbørfelt uten lagringskapasitet kan bli påvirket raskere. Andre faktorer vil utvilsomt påvirke konsekvensene av tørke, som områdets behov og bruken av det. Dermed bør de forskjellige mulige konsekvensene som tørken har, vurderes, eller i det minste anslås, på forhånd, fortrinnsvis som del av en forvaltningsplan for tørke. En slik vurdering bør ta hensyn til økonomiske, sosiale og miljømessige konsekvenser for å gi et godt grunnlag for den nødvendige beslutningsprosessen. En slik vurdering bør også ta hensyn til

⁴¹ Se også underretningen om innsats mot vannmangel og tørke i Den europeiske union ("Addressing the challenge of water scarcity and droughts in the European Union") (COM(2007) 414)

grensekryssende forhold, ulikheter mellom forskjellige land og konkurransevridning mellom dem, noe som kan skyldes restriksjoner eller stopp for visse bruksområder.

III.4 Indikatorer

Det kan identifiseres tre typer indikatorer i forbindelse med tørke:

1. Indikatorer for å identifisere og dokumentere forekomsten av langvarig tørke: naturlige indikatorer basert på nedbør som hovedparameter (om det er relevant, medregnet evapotranspirasjon, og om med statistiske serier) angir om det er en "naturgitt hendelse (naturfenomen) *eller force majeure*", og omstendighetene er usedvanlige eller ikke med rimelighet kunne forutses.
2. Indikatorer for å bevise at den langvarige tørken har ført til en midlertidig forringelse av én (eller flere) vannforekomst(er) som en integrert del av overvåkingsprogrammene som er opprettet i henhold til artikkel 8 og vedlegg V til vanddirektivet (dette er indikatorer knyttet til miljøkonsekvenser).
3. Indikatorer for å illustrere de sosioøkonomiske konsekvensene av langvarig tørke (drikkevannsforsyning, landbruk, industri o.l.).

Den første og andre typen av indikatorer bør brukes for å bevise forekomsten av en langvarig tørke og den tilknyttede midlertidige forringelsen av vannforekomster. Den andre og tredje typen av indikatorer bør brukes:

- til å iverksette egnede tiltak for å dempe konsekvensene av langvarig tørke og gjenopprette vannforekomstenes kvalitet, i samsvar med artikkel 4 nr. 6 bokstav c) og d),
- for utkastet til den årlige gjennomgåelsen av virkningene av langvarig tørke (artikkel 4 nr. 6 bokstav d))
- for utkastet til sammendraget av virkningene (artikkel 4 nr. 6 bokstav e))

Alle indikatorer bør brukes til å informere vannbrukerne og offentligheten om forekomsten av tørke, dens virkninger og forvaltningsresultater.

Kapittel 3 i forvaltningsplanen for tørke gir en oversikt over nasjonale indikatorer knyttet til tørke. Utviklingen av slike indikatorer som skal brukes på EU-nivå, og spesifikasjonen av hvilke indikatorer som er forenlige for det formål å anvende unntaket knyttet til "langvarig tørke", vil være tema for videre arbeid utført av Europakommisjonen, Det europeiske miljøvernbyrå og land. I alle tilfeller er det et krav at når unntak og tilknyttede indikatorer anvendes, skal de være underlagt en oversiktlig og åpen prosess gjennom offentlig deltakelse (jf. artikkel 14 i vanddirektivet).

III.5 Tiltak for å gjøre noe med "langvarig tørke"

Når en langvarig tørke inntreffer, er det nødvendig å iverksette tiltak for å unngå ytterligere forringelse og gjenopprette vannforekomsten så snart det er praktisk gjennomførbart. Eksempler på slike tiltak kan være som følger:

- utvikle system for tidlig varsling og offentlig informasjon
- iverksette forebyggende tiltak
- fremme vannbesparingstiltak
- iverksette alle praktiske tiltak for å hindre ytterligere forringelse
- gjennomføre særlige mottiltak og tilpasningstiltak ifølge artikkel 11 (grunnleggende tiltak og tilleggstiltak) i vannforvaltningssektoren samt i andre vannavhengige sektorer (landbruk, energi, turisme, transport, byutvikling, industri)

- foreslå ytterligere tiltak etter den årlige gjennomgåelsen av virkningene av omstendigheter som er usedvanlige eller som ikke med rimelighet kunne forutses (artikkel 4 nr. 6 bokstav d))

Når og om nødvendig kan disse tiltakene framlegges i forkant som del av en forvaltningsplan for tørke (og den kompletterer da forvaltningsplanen for vann). Innsats mot langvarig tørke krever at det raskt vedtas tiltak, og handlingsplanen bør også gjenspeiles i forvaltningsplanen for vann eller direkte i den særlige forvaltningsplanen for tørke.

Tiltak som skal iverksettes i tilfelle langvarig tørke som nevnt i artikkel 4 nr. 6 bokstav c), må ikke påvirke andre vannforekomster negativt (se artikkel 4 nr. 8 i vanndirektivet) og må sikre at miljømålene som er fastsatt gjennom andre fellesskapsregler, ikke hindres (se artikkel 4 nr. 9 i vanndirektivet).

Ytterligere opplysninger om typer tiltak og mulige gjennomføringsstrategier er beskrevet detaljert i kapittel 5 i forvaltningsplanen for tørke.

Norsk oversettelse av Amesto Translations AS